

UCHWAŁA NR IX.82.2025
RADY GMINY MOKOBODY

z dnia 31 marca 2025 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mokobody na lata 2025-2035

Na podstawie art. 18 ust. 2 , pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024r. poz. 1465,1572) oraz art. 16b, art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024r. poz. 1283) Rada Gminy Mokobody uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mokobody.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Marian Mazurek

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY MOKOBODY NA LATA 2025-2035

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	8
DOKUMENTY KRAJOWE	8
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	9
DOKUMENTY LOKALNE	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY MOKOBODY	11
Informacje ogólne	11
Struktura demograficzna mieszkańców	12
Infrastruktura społeczno-techniczna	15
Oświata	15
Opieka Zdrowotna	18
Bezpieczeństwo	21
Kultura i sport	26
Turystyka i rekreacja	29
Rynek pracy i gospodarka	31
Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska	33
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MOKOBODY	35
Problemy w obszarze pomocy społecznej	38
Bezrobocie	42
Bezdomność	44
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	45
Alkoholizm	45
Narkomania	52
Uzależnienia behawioralne	54
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	59
Ubóstwo	66
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	68
Przemoc domowa	70

Problemy w środowisku szkolnym	80
Używanie substancji psychoaktywnych	80
Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc	86
PODSUMOWANIE	89
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	92
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ	102
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	103
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	123
ANALIZA RYZYKA	124
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	127
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	128
ZMIANY W STRATEGII	129
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ	130
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	131
SPIS TABEL	132
SPIS RYSUNKÓW	133
SPIS WYKRESÓW	133
BIBLIOGRAFIA	134
Spis publikacji	134
Źródła internetowe	136

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,

- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin,
- ustawa o działalności leczniczej,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, których wdrożenie powinno, w znaczny sposób, przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Gminy Mokobody. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Mokobody przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych (GUS), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych w grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie od września do października 2024 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział 77 dorosłych mieszkańców Gminy Mokobody, 161 uczniów szkół podstawowych (80 uczniów klas piątych i szóstych oraz 81 uczniów klas siódmych i ósmych), 34 nauczycieli, 31 rodziców oraz 7 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ponadto, dokument Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035 został opracowany z uwzględnieniem konsultacji społecznych.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Gminy Mokobody wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w najważniejszych obszarach.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Mokobody na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development).

Krajowe:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030.

Lokalne:

- Strategia Rozwoju Powiatu Siedleckiego na lata 2015-2020 z perspektywą do 2025 roku,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Siedleckiego na lata 2021-2031,
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2020-2030.

Zapisane w niniejszej Strategii cele są zgodne z zapisami wskazanymi w celach lub obszarach priorytetowych tych dokumentów.

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy/wymiar
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Wymiary zrównoważonego rozwoju: gospodarczy i społeczny (cele od 1 do 4, 8, 16)
DOKUMENTY KRAJOWE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel główny - poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej	Cel główny - Do roku 2030 podmioty ekonomii społecznej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług społecznych

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	Cel główny - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Cel główny - wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce, Cel 2 - Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej, Cel 3 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy, Cel 4 - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2.1 - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	Cel strategiczny - Zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	Cel główny - Zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwałe i zrównoważone przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu środowiska

Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030	Cel główny - wzmacnianie kapitału ludzkiego, społecznego i kulturowego, zwiększanie spójności społecznej przez inwestycje społeczne.
DOKUMENTY LOKALNE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar/priorytet
Strategia Rozwoju Powiatu Siedleckiego na lata 2015 – 2020 z perspektywą do 2025 roku	Cel strategiczny I - Rozwój potencjału gospodarczego powiatu siedleckiego; Cel strategiczny II – Podniesienie potencjału społecznego i edukacyjnego mieszkańców powiatu siedleckiego; Cel strategiczny V – Bezpieczny Powiat.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Siedleckiego na lata 2021-2031	Cel strategiczny – Skuteczna i zintegrowana polityka społeczna służąca rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie Siedleckim.
Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2020-2030	Cel główny - Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych i ich rodzin w życiu społecznym, zawodowym i gospodarczym Powiatu Siedleckiego poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują mieszkańcom. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów dokumentów strategicznych i programowych

CHARAKTERYSTYKA GMINY MOKOBODY

Informacje ogólne

Gmina Mokobody jest gminą wiejską, zlokalizowaną we wschodniej części województwa mazowieckiego, w północno - zachodniej części powiatu siedleckiego w odległości około 80 km od Warszawy. Siedziba gminy znajduje się w miejscowości Mokobody. W skład gminy wchodzi 28 miejscowości: Bale, Dąbrowa, Jeruzale, Kapuściaki, Kisielany-Kuce, Kisielany-Żmichy, Księżopole-Jałmużny, Księżopole-Smolaki, Mokobody, Mokobody-Kolonia, Męczyn, Męczyn-Kolonia, Niwiski, Osiny Dolne, Osiny Górne, Pieńki, Skupie, Świniary, Wesola, Wyłazy, Wólka Proszewska, Wólka Żukowska, ZaliwieBrzozówka, Zaliwie-Piegawki, Zaliwie-Szpinki, Zemły, Ziomaki i Żuków. Gmina Mokobody wchodzi w skład powiatu siedleckiego i stanowi około 13,4% jego powierzchni.

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Mokobody

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2023 r. Gmina Mokobody liczyła 4 787 mieszkańców; z czego 48,76% (2 334) stanowiły kobiety, a 51,24% (2 453) mężczyźni. Współczynnik feminizacji dla Gminy Mokobody wynosił 95 (na 100 mężczyzn przypada 95 kobiet). W latach 2002-2023 liczba mieszkańców zmalała o 9,9%

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2023 roku

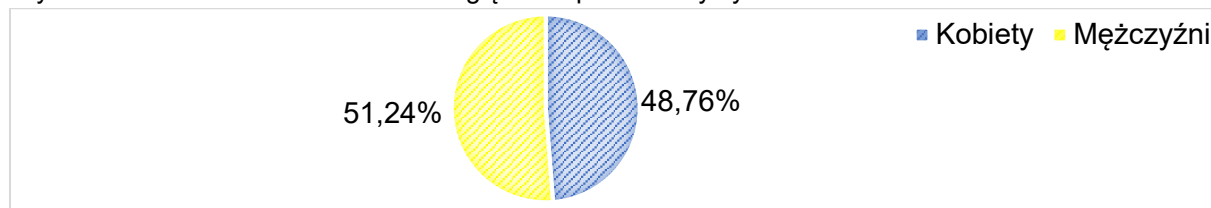

Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2019-2023

Liczba mieszkańców	
ogółem	
rok 2019	4 939 osób
rok 2020	4 856 osób
rok 2021	4 841 osób
rok 2022	4 862 osoby
rok 2023	4 787 osób
kobiety	
rok 2019	2 373 kobiety
rok 2020	2 353 kobiety
rok 2021	2 353 kobiety
rok 2022	2 352 kobiety
rok 2023	2 334 kobiety
mężczyźni	
rok 2019	2 566 mężczyzn
rok 2020	2 503 mężczyzn
rok 2021	2 488 mężczyzn
rok 2022	2 510 mężczyzn
rok 2023	2 453 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców wynosi 40,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy Gminy Mokobody zawarli w 2023 roku 26 małżeństw, co odpowiada 5,38 małżeństwom na 1000 mieszkańców.

W 2023 roku zarejestrowano 27 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 62 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Mokobody -35. Natomiast w 2023 roku żadna osoba nie zameldowała się z zagranicy oraz żadna osoba nie wymeldowała się za granicę – co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 0.

Gminę Mokobody charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2023 roku wyniósł -17. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,52 na 1000 mieszkańców. W 2023 roku urodziło się 39 dzieci. W tym samym czasie doszło do 56 zgonów, co odpowiada 11,59 zgonom na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni lat 2019-2023 utrzymywał się ujemny przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- rok 2019: -11,
- rok 2020: -28,
- rok 2021: -20,
- rok 2022: -2,
- rok 2023: -17.

Urodzenia żywe (ogółem):

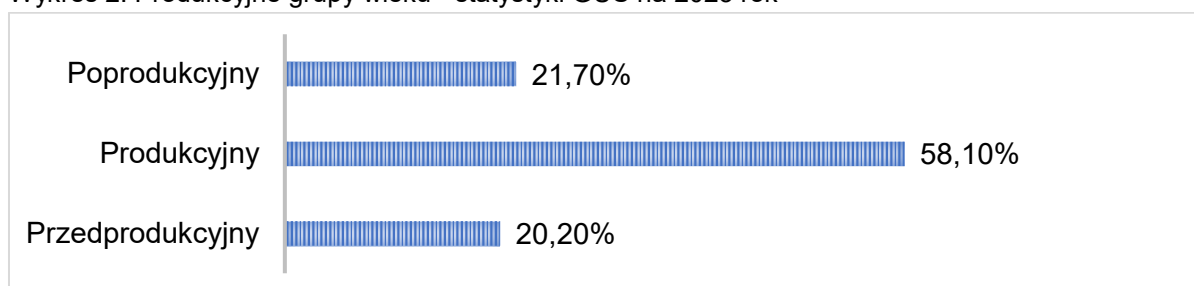
- rok 2019: 59,
- rok 2020: 51,
- rok 2021: 51,
- rok 2022: 56,
- rok 2023: 39.

Zgony (ogółem):

- rok 2019: 70,
- rok 2020: 79,
- rok 2021: 71,
- rok 2022: 58,
- rok 2023: 56.

Dane statystyczne na koniec roku 2023 wskazują, że 58,10% mieszkańców z terenu Gminy Mokobody jest w wieku produkcyjnym, 20,20% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 21,70% w wieku poprodukcyjnym¹.

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2023 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹ Bank Danych Lokalnych (GUS) - dane dla Gminy Mokobody

Infrastruktura społeczno-techniczna

Oświata

Na terenie Gminy Mokobody funkcjonują 2 placówki publiczne wychowania przedszkolnego:

- Gminne Przedszkole w Mokobodach,
- Gminne Przedszkole w Niwiskach.

W 2023 roku 173 dzieci było objętych wychowaniem przedszkolnym. Na jeden oddział w przedszkolu przypada 21 dzieci. Na przestrzeni lat 2021-2023 liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego pozostaje na takim samym poziomie.

Tabela 3. Wychowanie przedszkolne w Gminie Mokobody

Wychowanie przedszkolne	
Oddziały	
Rok 2021	7 oddziałów
Rok 2022	7 oddziałów
Rok 2023	8 oddziałów
Liczba dzieci	
Rok 2021	173 dzieci w placówkach
Rok 2022	170 dzieci w placówkach
Rok 2023	173 dzieci w placówkach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o Stanie Gminy Mokobody

Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek.

W Gminie Mokobody funkcjonują 2 szkoły podstawowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Mokobodach,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława Reymonta w Niwiskach.

W 2023 roku, w 22 oddziałach uczyło się 393 uczniów. Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada 18 uczniów. Na przestrzeni lat 2021-2023 nastąpił spadek liczby uczniów o 1,99%.

Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Mokobody

Szkoły podstawowe na terenie gminy	
Liczba oddziałów w szkołach	
Rok 2021	23 oddziały
Rok 2022	23 oddziały
Rok 2023	22 oddziały
Liczba uczniów w szkołach	
Rok 2021	401 uczniów
Rok 2022	395 uczniów
Rok 2023	393 uczniów

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o Stanie Gminy Mokobody

Na terenie gminy nie ma żadnej szkoły średniej. Absolwenci szkół podstawowych mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach publicznych i prywatnych, znajdujących się na obszarze powiatu siedleckiego.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 77 dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Mokobody, w tym: 44 kobiety oraz 33 mężczyzn. Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 48,05% ogólnej próby badawczej oraz powyżej 60 roku życia (31,17%).

Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 66,23% stanowiły osoby aktywne zawodowo, 9,09% pozostawało bez zatrudnienia. Kolejno, 22,08% to emeryci lub renciści, a pozostałe 2,60% posiadało status studenta. Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim (35,06%). Kolejno 25,97% ankietowanych posiadało wykształcenie wyższe. Następnie 22,08% posiadało wykształcenie zawodowe, a 9,09% ukończyło szkołę podstawową. Pozostałe 7,79% ukończyło szkołę policealną.

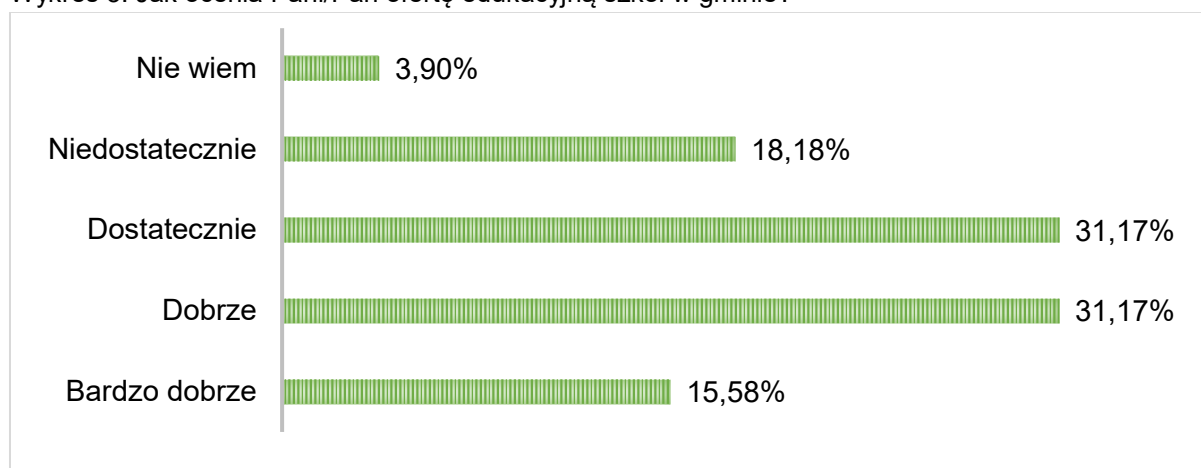
Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na wielkość gospodarstwa domowego. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące czteroosobowe gospodarstwa domowe (24,68%), a kolejno jednoosobowe gospodarstwa domowe (23,38%) oraz dwuosobowe gospodarstwa domowe (22,08%).

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 66,23% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast 23,38% stwierdziło, że oferta w tym zakresie jest wystarczająca. Pozostałe 10,39% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 85,71% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 3,90%. Pozostałe 10,39% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, 31,17% mieszkańców oceniło na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół i taka sama liczba ankietowanych oceniła ją dostatecznie. Z kolei, 18,18% przyznało, że oferta jest niedostateczna, a 15,58% stwierdziło, iż jest ona bardzo dobra. Pozostałe 3,90% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Podsumowując, bez wątpienia istnieje potrzeba rozwoju opieki żłobkowej, co wybrzmiewa dodatkowo w opinii mieszkańców. Mieszkańcy mieli możliwość przedstawić propozycje, które ich zdaniem uatrakcyjnią ofertę placówek edukacyjnych. Wśród propozycji wymieniono: zorganizowanie dodatkowych zajęć sportowych.

Opieka Zdrowotna

Na terenie Gminy Mokobody zadania opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia realizują następujące zakłady opieki zdrowotnej:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mokobodach,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mokobodach Filia w Niwiskach.

Opiekę szpitalną i całodobową dla mieszkańców Gminy Mokobody zapewnia Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach.

Według danych GUS na terenie gminy w 2023 roku działała jedna ogólnodostępna apteka.

Według danych z GUS, w 2023 roku udzielono 21 956 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.

Należy również podkreślić, że na terenie Gminy Mokobody występuje charakterystyczny dla całego kraju problem związany z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiający się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji z poziomu krajowego.

Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego, szczególnie w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiami. Ważne są działania profilaktyczne, także w najstarszych grupach wiekowych.

W Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Mokobodach realizowane są usługi z zakresu: leczenia chorych, szczepień, profilaktyki, higieny szkolnej oraz wizyty domowe. Na przestrzeni lat 2021-2023 wzrosła liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ oraz pod opieką pielęgniarek.

Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ;

- rok 2021 - 1 900 osób,
- rok 2022 - 2 000 osób,
- rok 2023 - 2 200 osób.

Liczba osób przebywających pod opieką pielęgniarek POZ:

- rok 2019 - 1 900 osób,
- rok 2020 - 2 000 osób,
- rok 2021 - 2 200 osób.

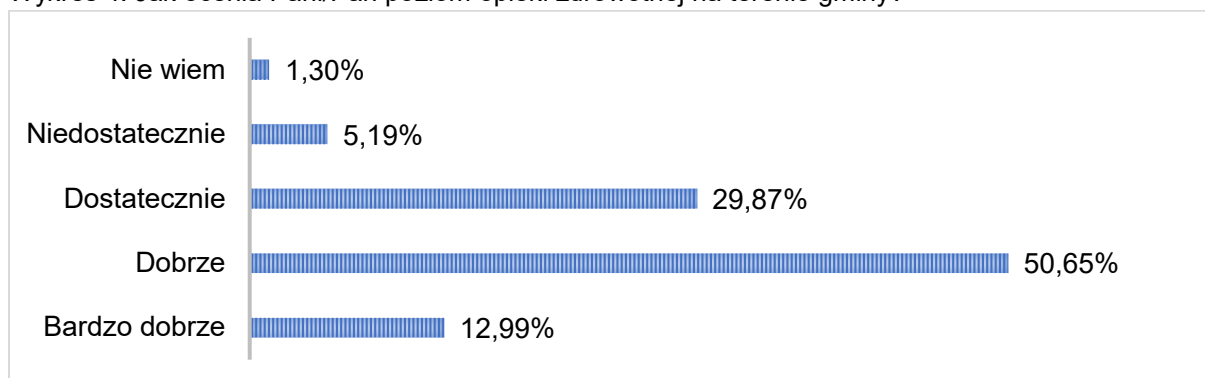
Tabela 5. Realizowane programy profilaktyczne przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mokobodach

Programy profilaktyczne realizowane w 2021 roku
• CHUK Choroby układu krążenia - 300 osób • Szczepienia zalecane - 100 osób • Pomiary ciśnienia i glukozy - 800 osób • Oświata zdrowia - 130 osób
Programy profilaktyczne realizowane w 2022 roku
• CHUK Choroby układu krążenia - 300 osób • Szczepienia zalecane - 80 osób • Pomiary ciśnienia i glukozy - 700 osób • Oświata zdrowia - 140 osób
Programy profilaktyczne realizowane w 2023 roku
• CHUK Choroby układu krążenia - 400 osób • Szczepienia zalecane - 60 osób • Pomiary ciśnienia i glukozy - 700 osób • Oświata zdrowia - 140 osób

Niepokojące zjawiska w funkcjonowaniu rodzin zaobserwowane przez pracowników Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Mokobodach to wzrost liczby osób z nerwicami i depresją. Rosnący problem związany z problemem agresji i przemocy wśród młodzieży.

Idąc dalej, 50,65% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno, 29,87% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dostateczna, a 12,99% ankietowanych przyznało, że oferta w tym zakresie jest bardzo dobra. Z kolei, 5,19% oceniło ją niedostatecznie, a pozostałe 1,30% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków gminy.

O stan bezpieczeństwa na terenie gminy Mokobody dba przede wszystkim Komisariat Policji w Mokobodach. Ponadto, na terenie Gminy Mokobody działa siedem jednostek OSP, w tym dwie jednostki wpisane do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

Jednostki OPS na terenie Gminy Mokobody:

- OSP Mokobody (KSRG),
- OSP Niwiski (KSRG),
- OSP Kisielany - Żmichy,
- OSP Wólka Proszewska,
- OSP Ziomaki,
- OSP Świniary,
- OSP Osiny Dolne.

W 2023 roku straż interweniowała 135 razy. OSP z terenu Gminy Mokobody brały udział w szkoleniach i ćwiczeniach organizowanych przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Siedlcach.

Z danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Mokobodach wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu z powodu prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości.

Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu

Interwencje	Rok	Liczba
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	rok 2021	27 interwencji
	rok 2022	38 interwencji
	rok 2023	30 interwencji
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	rok 2021	5 interwencji
	rok 2022	10 interwencji
	rok 2023	8 interwencji
zakłócanie porządku publicznego	rok 2021	2 interwencje
	rok 2022	3 interwencje
	rok 2023	7 interwencji
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	rok 2021	3 interwencje
	rok 2022	1 interwencja
	rok 2023	3 interwencje
liczba wypadków pod wpływem alkoholu	rok 2021	1 interwencja
	rok 2022	1 interwencja
	rok 2023	3 interwencje
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia	rok 2021	37 interwencji
	rok 2022	37 interwencji
	rok 2023	38 interwencji

Najczęstszym przestępstwem na terenie Gminy Mokobody była kradzież mienia.

Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy	Rok	Liczba
kradzież z włamaniem	rok 2021	11 przestępstw
	rok 2022	13 przestępstw
	rok 2023	12 przestępstw
pobicie	rok 2021	1 przestępstwo
	rok 2022	0
	rok 2023	2 przestępstwa
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	rok 2021	13 przestępstw
	rok 2022	10 przestępstw
	rok 2023	14 przestępstw
uszkodzenie mienia	rok 2021	15 przestępstw
	rok 2022	13 przestępstw
	rok 2023	8 przestępstw
kradzież mienia	rok 2021	18 przestępstw
	rok 2022	25 przestępstw
	rok 2023	19 przestępstw
kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	rok 2021	0
	rok 2022	2 przestępstwa
	rok 2023	4 przestępstwa

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych postępowań:

rok 2021 :

- znęcanie się nad rodziną - 13 / 6 / 13
- groźba karalna - 4 / 2 / 4
- uchylanie się od płacenia alimentów - 13 / 6 / 13

rok 2022 :

- znęcanie się nad rodziną - 10 / 6 / 10
- groźba karalna - 4 / 1 / 4
- uchylanie się od płacenia alimentów - 10 / 6 / 10

rok 2023 :

- znęcanie się nad rodziną - 14 / 8 / 14
- groźba karalna - 6 / 2 / 6
- uchylanie się od płacenia alimentów - 16 / 9 / 16

Statystyki Komisariatu Policji wskazują, że osobami doznającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, a mężczyźni są najczęściej osobami stosującymi przemoc. Na przestrzeni lat 2022-2023 zmalała liczba osób doznających przemocy domowej. W 2023 roku wszczęto najmniej procedur NK.

Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową

Liczba interwencji związanych z przemocą	2021 rok	2022 rok	2023 rok
liczba osób doznających przemocy domowej:	6	9	4
kobiety	5	9	2
mężczyźni	1	0	0
nieletni	0	0	2
liczba osób stosujących przemoc domową:	5	9	3
kobiety	0	2	0
mężczyźni	5	7	3
nieletni	0	0	0
liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	5	7	3
kobiety	0	0	0
mężczyźni	5	7	3
nieletni	0	0	0
liczba dzieci obecnych podczas interwencji	0	0	2

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2021 - wszczęcie 9 procedur NK,
- rok 2022 - wszczęcie 5 procedur NK,
- rok 2023 - wszczęcie 3 procedury NK.

Kultura i sport

Ważną częścią działalności samorządu terytorialnego jest dbałość o kulturę, zachowanie jej bogactwa oraz zapewnienie różnych form jej upowszechniania wśród mieszkańców.

W Gminie Mokobody funkcjonują dwie samorządowe instytucje kultury: Gminny Ośrodek Kultury w Mokobodach oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Mokobodach.

Gminny Ośrodek Kultury w Mokobodach jest samorządową instytucją kultury Gminy Mokobody, utworzoną na mocy Uchwały Nr XIII/97/2008 Rady Gminy Mokobody z dnia 7 lipca 2008 r. i wykonuje zadania własne gminy w zakresie działalności kulturalnej i realizuje cele oraz zadania w dziedzinie sztuki i edukacji kulturalnej a także upowszechniania kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego.

Do Zadań GOK Mokobody należą:

- Edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- Rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych,
- Tworzenie warunków do wspierania i rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
- Współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami kulturalnymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie kultury i sztuki,
- Ochrona dziedzictwa narodowego, podtrzymywanie tradycji lokalnych, w tym artystycznych,
- Prowadzenie działalności informacyjnej i wydawniczej w dziedzinie kultury, sztuki i historii.

W 2023 roku realizowanych było w GOK Mokobody 8 zajęć stałych w dwóch świetlicach – w Mokobodach i Niwiskach tj.: plastyczne, taneczne, kreatywne, muzyczne, Zumba, Zumba Kids, Aerobik oraz Joga.

Koncerty zorganizowane przez GOK:

- Czuwania Wielkopostne ZR Magurzenie,
- Koncert chóralno – organowy w wykonaniu Chóru CANTATA,

- Kolędowania Zespołu Regionalnego „Magurzenie”,
- Koncert Chóru CANTATA – „Spotkanie z kolędą”.

Gminna Biblioteka Publiczna w Mokobodach

W strukturze Gminnej Biblioteki Publicznej w Mokobodach działa Filia Biblioteczna w Niwiskach. Przedmiotem działania placówki jest gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i udostępnianie księgozbioru. Służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz upowszechnianiu wiedzy, nauki i rozwojowi kultury.

Według danych GUS z 2023 roku biblioteka w Gminie Mokobody posiadała księgozbiór liczący 28 345 wolumenów. W 2023 roku zarejestrowano 825 czytelników oraz 16 259 wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz.

Dodatkowo, na terenie Gminy Mokobody działają Koła Gospodyń Wiejskich, które są ambasadorami folkloru, miejscowej tradycji, kultury i kuchni, a także prowadzą działania prospołeczne, które spajają i aktywizują lokalne społeczności oraz wpływają na rozwój przedsiębiorczości kobiet:

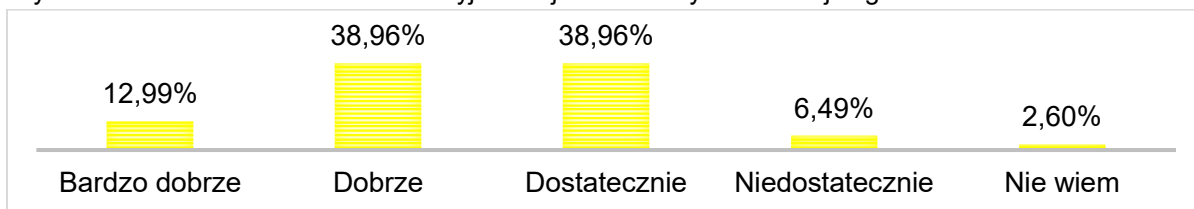
- Koło Gospodyń Wiejskich w Świniarach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Osinach Dolnych,
- Koło Gospodyń Wiejskich Niwiczanki w Niwiskach.

Obiekty sportowe i rekreacyjne na terenie Gminy Mokobody:

- hala sportowa oraz boisko sportowe Orlik przy Zespole Oświatowym w Mokobodach,
- boisko w Zaliwiiu-Piegawkach, boisku Orlik, kort tenisowy i baza rekreacyjna w Świniarach,
- ogólnodostępny plac zabaw w Męczynie,
- ścieżki sensoryczne w Niwiskach.

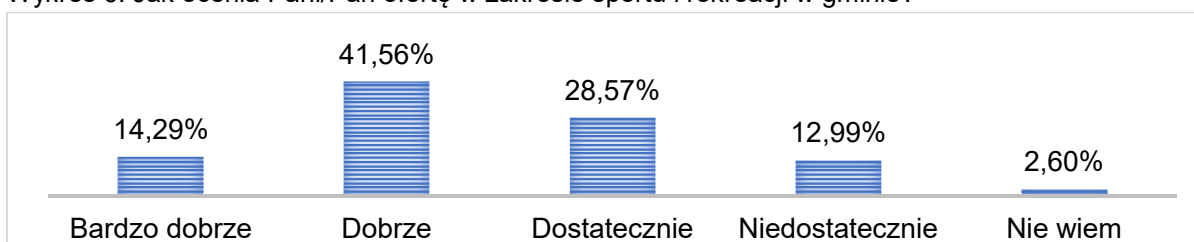
Jakość oferty kulturalnej 38,96% mieszkańców oceniło dostatecznie i taka sama liczba ankietowanych oceniła ją dobrze. Z kolei, 12,99% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są bardzo dobre, a 6,49% przyznało, iż oferta kulturalna jest niedostateczna. Pozostałe 2,60% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

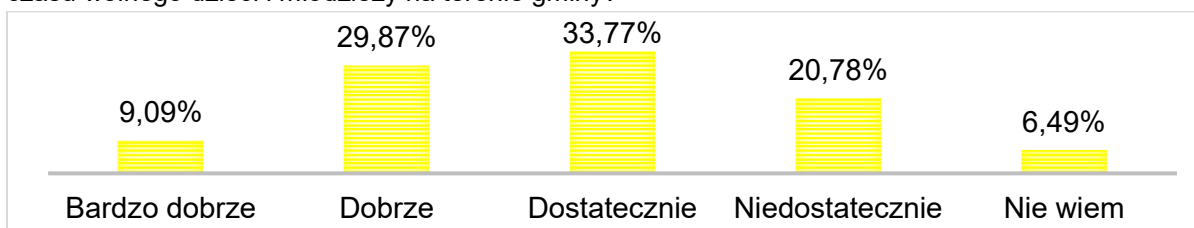
Ofertę w zakresie sportu i rekreacji, 41,56% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei, 28,57% uznało, że zasoby są dostateczne, natomiast 14,29% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest bardzo dobra. Następnie 12,99% uznało, że zasoby gminy w tym zakresie są niedostateczne, a pozostałe 2,60% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?

Ponadto, 33,77% ankietowanych mieszkańców dostatecznie oceniło działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 29,87% przyznało, iż oferta w tym zakresie jest dobra, a 20,78% stwierdziło, iż jest niedostateczna. Następnie 9,09% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 6,49% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?

Turystyka i rekreacja

Gmina Mokobody jest położona w środkowej części Siedlecko- Węgrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Na terenie Gminy Mokobody leżą także częściowo trzy obszary Natura 2000 - obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Liwca PLB 140002, specjalny obszar ochrony siedlisk Ostoja Nadliwiecka PLH 140032 (ok. 17% powierzchni Gminy) oraz Dzwonecznik w Kisielanach.

Przez centralną część Gminy Mokobody płynie rzeka Liwiec. Można tu zobaczyć niesamowitą przyrodę, zakola, starorzecza, urokliwe jeziora. W pobliżu doliny rzeki Liwiec położone są gospodarstwa agroturystyczne. Gospodarstwo oferuje możliwość aktywnego wypoczynku na łonie natury, spływy kajakowe malowniczą doliną Liwca oraz przejażdżki rowerowe.

Przez gminę przebiega trasa rowerowa Budzieszyńska prowadzi przez malownicze tereny doliny rzeki Liwiec oraz Wysoczyznę Siedlecką z jej najwyższym wzniesieniem w Świniarach. Przebieg: Siedlce – Chodów – Niwiski – Mokobody – Budziszyn – Świniary – Suchożebry – Krynica – Krześlin – Siedlce. Po drodze można skorzystać z baz i ścieżek edukacji przyrodniczej w miejscowościach: Wyłazy, Niwiski, Żuków, Mokobody. Udostępnione są w tych miejscach ławki do odpoczynku, wiaty, tablice edukacyjne, również interaktywne i inne atrakcje.

Zabytki w gminie Mokobody:

- Zespół Kościoła parafialnego p. w. św. Jadwigi w Mokobodach,
- Zespół Kościoła parafialnego p.w. Wniebowzięcia NMP w Niwiskach,
- Zespół dworsko- parkowy w Niwiskach.

Gmina Mokobody posiada Gminną Ewidencję zabytków- stanowisk archeologicznych są nimi:

- osada okresu późnolateńskiego w Kapuściakach,
- cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich w Kapuściakach,
- cmentarzysko z okresu wpływów rzymskich w Kisielanach-Żmichach,
- osada okresu późnolateńskiego w Mokobodach,

- cmentarzysko w Mokobodach, osada kultury łużyckiej w Mokobodach,
- grodzisko wczesnośredniowieczne w Wyłazach.

Rynek pracy i gospodarka

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Mokobody 278 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 150 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -128.

Ponadto, 47,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Mokobody pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 24,5% w przemyśle i budownictwie, a 13,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Bezrobocie rejestrowane w gminie Mokobody wynosiło w 2023 roku 4,8% (4,8% wśród kobiet i 4,8% wśród mężczyzn). Na terenie Gminy Mokobody występuje bezrobocie znacznie wyższe od wojewódzkiego (4,1%) i znacznie niższe od bezrobocia rejestrowanego dla kraju (5,1%).

W Gminie Mokobody w roku 2023 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 341 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 281 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 17 nowych podmiotów, a 17 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2023 najwięcej (40) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (12) w roku 2015. W tym samym okresie najwięcej (24) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2012 roku, najmniej (8) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Mokobody najwięcej (12) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (331) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

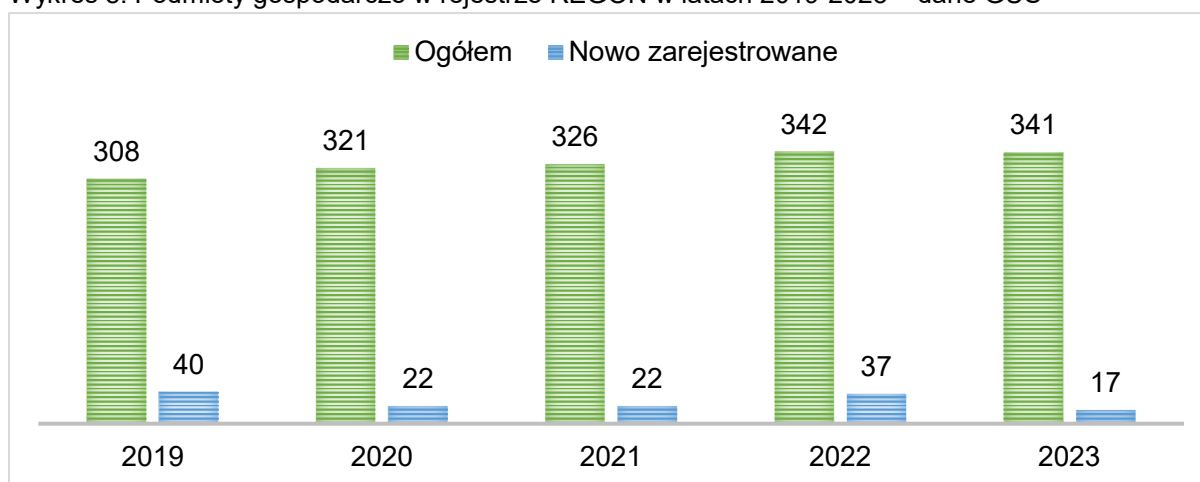
4,7% (16) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności

deklarowało 27,6% (94) podmiotów, a 67,7% (231) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Mokobody najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (20.6%) oraz Budownictwo (17.1%).

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2019-2023 – dane GUS

Gospodarka mieszkaniowa oraz ochrona środowiska

Według danych GUS, zasoby mieszkaniowe Gminy Mokobody na koniec 2023 roku szacowane były na 1 655 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 166 510 m². Jak widać w tabeli, baza mieszkaniowa rośnie z roku na rok, a więc sytuacja mieszkaniowa w gminie sukcesywnie ulega polepszeniu.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe	2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok
mieszkania	1 628	1 632	1 647	1 655
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	162 747	163 417	165 491	166 510

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2022 roku w gminie Mokobody oddano do użytku 26 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 5,35 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w Gminie Mokobody to 1 647 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 339 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Stan środowiska przyrodniczego na terenie Gminy ogólnie można ocenić jako dobry. Stan powietrza atmosferycznego, stan wód podziemnych i powierzchniowych, klimat akustyczny i poziom natężenia pól elektromagnetycznych na terenie Gminy jest poddawany regularnym badaniom, monitoringiem w tym zakresie zajmuje się WIOŚ w Warszawie.

Na terenie Gminy Mokobody nie funkcjonują zakłady przemysłowe będące źródłem ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń, stanowiących uciążliwość dla środowiska przyrodniczego. Źródłem emisji, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Na terenie Gminy Mokobody duża część mieszkańców ogrzewa swoje domy węglem, co przyczynia się do wysokiej emisji

dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych.

Sieć wodociągowa w gminie Mokobody

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę jest realizowane przez Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskiej w Węgrowie. Na terenie Gminy Mokobody eksploatowane są 3 ujęcia wód podziemnych: Mokobody, Kisielany-Żmichy, Świniary.

Sieć kanalizacji sanitarnej w gminie Mokobody

W zakresie zbiorowego odprowadzania oczyszczania ścieków eksploatuje Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji Wiejskiej w Węgrowie. W miejscowości Mokobody wybudowana jest oczyszczalnia ścieków komunalnych. W roku 2023 Gmina Mokobody wybudowała łącznie 17,859 km sieci kanalizacyjnej. w miejscowości: Niwiski, Ziomaki, Zuków oraz Mokobody.

Podstawowym źródłem uciążliwości akustycznych dla środowiska na terenie Gminy Mokobody jest hałas komunikacyjny, głównie w obrębie drogi wojewódzkiej nr 696 oraz dróg powiatowych

Gospodarka w zakresie odpadów komunalnych na terenie Gminy Mokobody prowadzona jest na podstawie „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Mokobody” W ramach regulaminu, właściciele nieruchomości są zobowiązani do utrzymania czystości oraz porządku poprzez m.in.:

- prowadzenie selektywnego zbierania i przekazywania odpadów komunalnych z podziałem na odrębne frakcje;
- mycie pojazdów samochodowych na terenie nieruchomości niesłużących do użytku publicznego, pod warunkiem, że powstałe ścieki nie będą odprowadzane bezpośrednio do ziemi lub zbiorników i ujęć wodnych;
- uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY MOKOBODY

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie Gminy Mokobody. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Mokobody

Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
alkoholizm	3,55
narkomania	2,90
wzrost przestępczości	2,95
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,97
bezrobocie	3,42
ubóstwo	3,31
przemoc	3,27
uzależnienia behawioralne	2,90

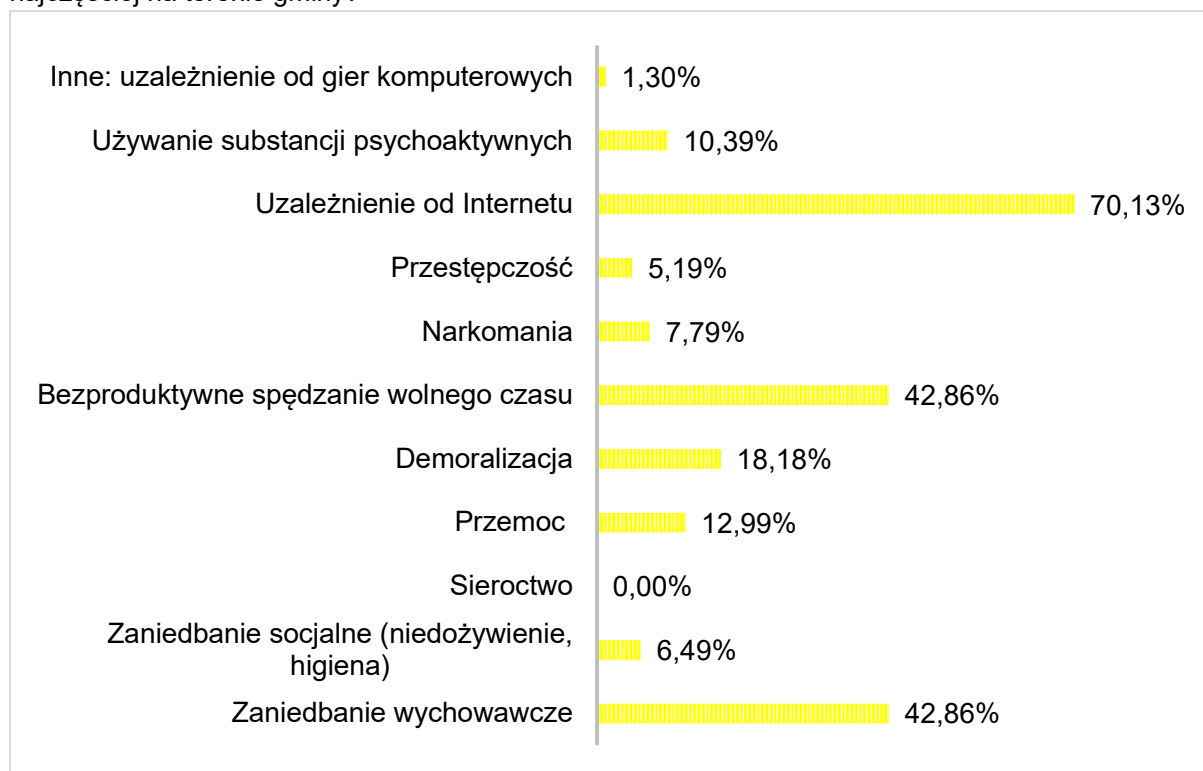
Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem alkoholizmu, którego ważność ocenili na poziomie 3,55. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Mokobody okazały się: problem bezrobocia oraz problem ubóstwa.

Mieszkańcy mieli również możliwość wpisania innych ważnych problemów występujących na terenie gminy. Wśród nich znalazły się: wandalizm oraz brak kultury.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie Gminy Mokobody w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu, wskazane przez 70,13% badanych mieszkańców. Kolejno 42,86% przyznało, iż jest to bezproduktywne spędzanie czasu wolnego i taka sama liczba ankietowanych wskazała na zaniedbanie wychowawcze. Następnie 18,18% dostrzega demoralizację, a 12,99% przemoc. Z kolei, 10,39% wskazało na używanie substancji psychoaktywnych, 7,79% na narkomanię, 6,49% na zaniedbanie socjalne oraz 5,19% na przestępczość. Z kolei, 1,30% badanych wymieniło inne negatywne zjawiska w odniesieniu do dzieci i młodzieży tj.: uzależnienie od gier komputerowych.

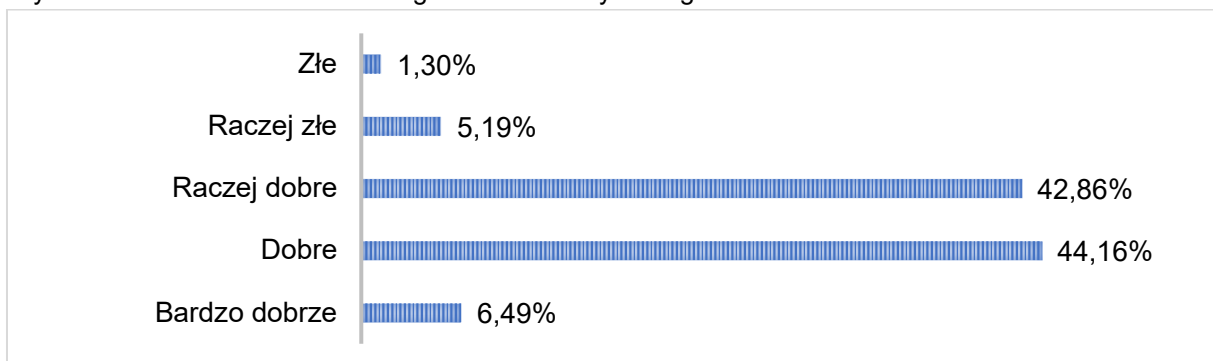
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?

Ogólne warunki życia w gminie mieszkańcy najczęściej oceniali jako dobre. Taką odpowiedź wskazało 44,16% badanych respondentów. Z kolei, 42,86% oceniło je jako raczej dobre, a 6,49% jako bardzo dobre. Następnie 5,19% przyznało, iż są one raczej złe, a 1,30% badanych oceniło ogólne warunki życia w gminie jako złe.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Zapytano również badanych mieszkańców jak oceniają swoją sytuację materialną. I tak, 46,75% oceniło ją dobrze, a 29,87% przyznało, iż jest ona przeciętna, ani dobra, ani zła. Z kolei, 12,99% stwierdziło, że jest bardzo dobra, a 9,09% określiło ją jako złą. Pozostałe 1,30% oceniło, ją jako bardzo złą.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W MOKOBODACH

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mokobodach wynika, iż na przestrzeni lat 2021-2023 wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	Rok	Liczba
rodziny korzystające z pomocy społecznej	rok 2021	66 rodzin
	rok 2022	72 rodziny
	rok 2023	76 rodzin
liczba osób w rodzinach	rok 2021	180 osób
	rok 2022	183 osoby
	rok 2023	199 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne. Wiele osób korzysta w usług opiekuńczych.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności, samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W 2023 roku z pomocy w postaci pracy socjalnej skorzystało 235 osób. Praca socjalna polegała przede wszystkim na wspieraniu osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. W 2023 roku w Gminie Mokobody zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych.

Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	Rok	Liczba
świadczenia pieniężne	rok 2021	160 osób
	rok 2022	143 osoby
	rok 2023	171 osób
świadczenia niepieniężne	rok 2021	128 osób
	rok 2022	136 osób
	rok 2023	142 osoby
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	rok 2021	194 osoby
	rok 2022	121 osób
	rok 2023	235 osób
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	rok 2021	1
	rok 2022	1
	rok 2023	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez GOPS w Mokobodach w 2023 roku było kolejno: ubóstwo - 43 rodziny, niepełnosprawność - 27 rodzin oraz bezrobocie - 19 rodzin.

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba
niepełnosprawność	rok 2021	19 rodzin
	rok 2022	29 rodzin
	rok 2023	27 rodzin
bezrobocie	rok 2021	14 rodzin
	rok 2022	22 rodziny
	rok 2023	19 rodzin
ubóstwo	rok 2021	50 rodzin
	rok 2022	49 rodzin
	rok 2023	43 rodziny
bezradność opiek. wych.	rok 2021	11 rodzin
	rok 2022	12 rodzin
	rok 2023	16 rodzin
długotrwała lub ciężka choroba	rok 2021	6 rodzin
	rok 2022	11 rodzin
	rok 2023	14 rodzin
potrzeba ochrony macierzyństwa	rok 2021	14 rodzin
	rok 2022	13 rodzin
	rok 2023	19 rodzin
bezdomność	rok 2021	-
	rok 2022	1 rodzina
	rok 2023	1 rodzina
alkoholizm	rok 2021	7 rodzin
	rok 2022	6 rodzin
	rok 2023	3 rodziny
narkomania	rok 2021	1 rodzina
	rok 2022	1 rodzina
	rok 2023	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

Tabela 14. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:		
Wszczęcie procedur	Rok 2021	5
	Rok 2022	9
	Rok 2023	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mokobodach, w którym wzięło udział 7 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy Mokobody pracownicy GOPS najczęściej wymieniali nieporadność życiową oraz alkoholizm, a kolejno ubóstwo, bezrobocie oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na przemoc domową, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz problemy finansowe, a kolejno problemy zdrowotne w rodzinie, ubóstwo oraz konflikty ze współmałżonkiem/partnerem.

Bezrobocie

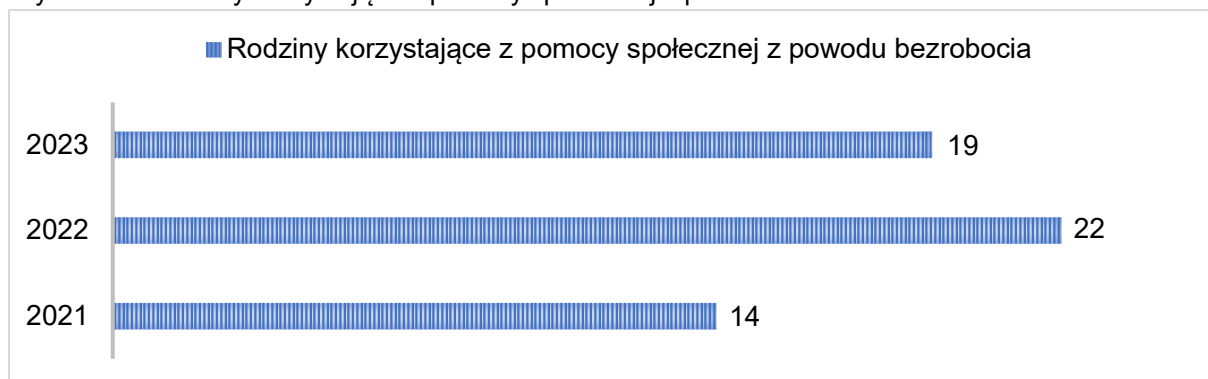
Zgodnie z danymi GUS, w 2023 roku w Gminie Mokobody zarejestrowanych było 76 osób bezrobotnych, w tym: 34 kobiety oraz 42 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2022-2023 wzrosła ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych. W 2023 roku zarejestrowano najwięcej osób bezrobotnych oraz osób długotrwale bezrobotnych.

Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2019-2023

Stan bezrobocia	
bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
rok 2019	67 osób
rok 2020	66 osób
rok 2021	71 osób
rok 2022	62 osoby
rok 2023	76 osób
kobiety	
rok 2019	35 kobiet
rok 2020	30 kobiet
rok 2021	32 kobiety
rok 2022	23 kobiety
rok 2023	34 kobiety
mężczyźni	
rok 2019	32 mężczyzn
rok 2020	36 mężczyzn
rok 2021	39 mężczyzn
rok 2022	39 mężczyzn
rok 2023	42 mężczyzn
osoby długotrwale bezrobotne	
rok 2019	30 osób
rok 2020	27 osób
rok 2021	23 osoby
rok 2022	31 osób
rok 2023	34 osoby

Zgodnie z danymi GOPS w Mokobodach, na przestrzeni lat 2022-2023 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

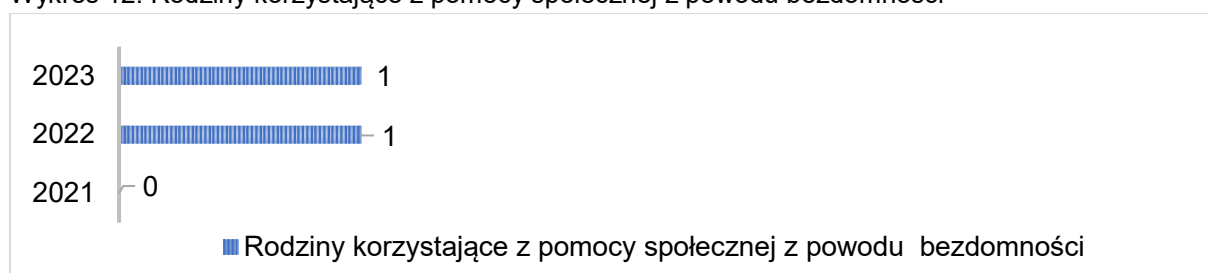
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

Bezdomność

Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastrocza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania². Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

Zgodnie z danymi GOPS w Mokobodach, w 2023 roku jedna rodzina korzystała z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Wykres 12. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

² Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

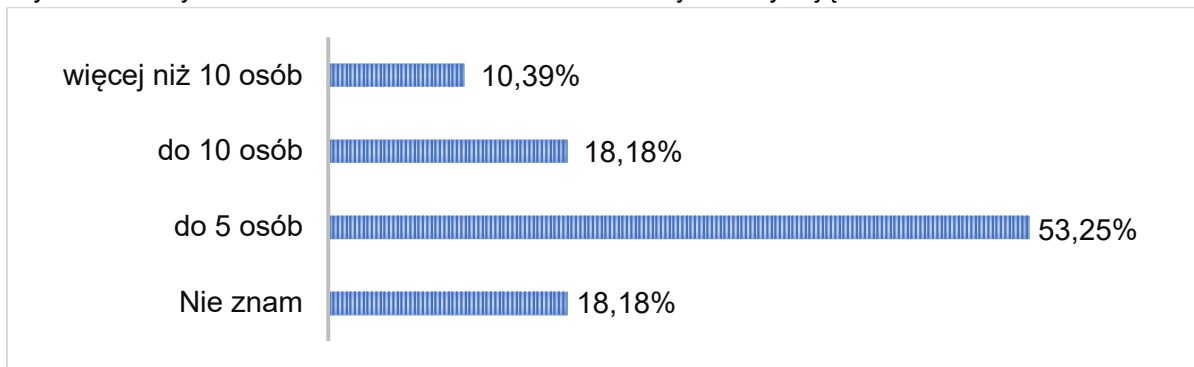
Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (obecnie Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom) co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu³.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Gminy Mokobody wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jak wynika z odpowiedzi, 44,16% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 25,97% uważa, iż są to nieliczne przypadki. Z kolei, 20,78% uważa, że jest to problem bardzo powszechny. Pozostałe 9,09% uznało, iż ten problem nie występuje na terenie gminy.

Warto zaznaczyć, iż 57,14% uważa, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów, gdyż łącznie 81,82% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu, w tym: 53,25% do 5 takich osób, 18,18% do 10 takich osób, a 10,39% powyżej 10 takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 18,18% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

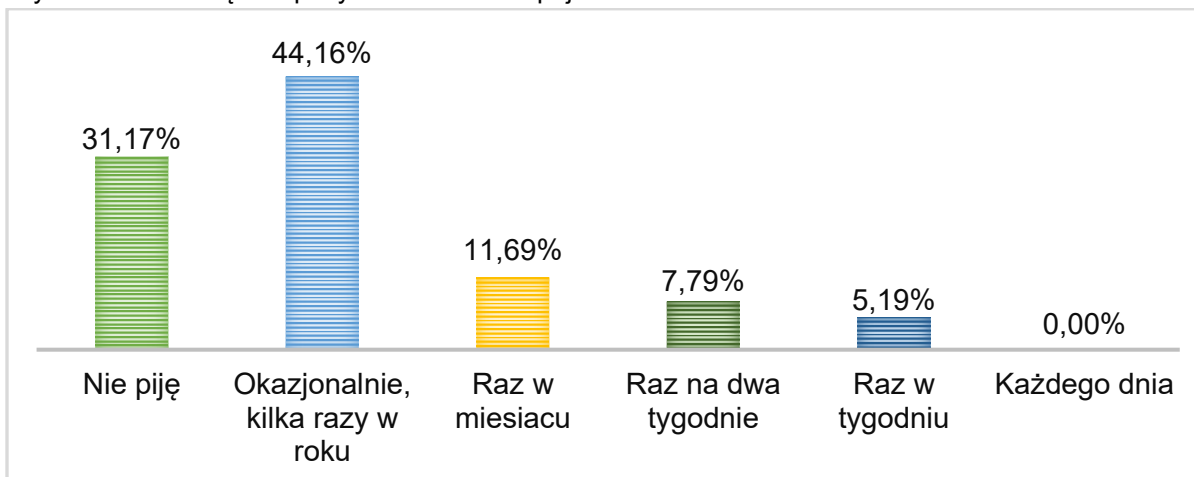
³ PARPA - szkody zdrowotne i uzależnienie, picie ryzykowne i szkodliwe

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu Gminy Mokobody, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najlichniesza grupa ankietowanych tj. 44,16% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Z kolei, 31,17% zadeklarowało abstynencję, a 11,69% przyznało, iż spożywa alkohol raz w miesiącu. Z kolei, 7,79% przyznało, iż ma to miejsce raz na dwa tygodnie, a 5,19% spożywa alkohol raz w tygodniu. Analizując płeć respondenta, zarówno kobiety, jak i mężczyźni deklarowali najczęściej, iż spożywają alkohol okazjonalnie.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Ponadto, 59,74% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 20,78% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Z kolei, łącznie 29,87% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 54,55% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która pomaga osobom uzależnionym. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja ds. Rozwiązania Problemów Alkoholowych oraz Grupa AA. Pozostałe 45,45% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Mokobody.

Z pozyskanych danych wynika, iż 12,50% uczniów klas piątych i szóstych oraz 39,51% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Warto zaznaczyć, iż 31,25% klas siódmych i ósmych spożywało alkohol za namową osób trzecich. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Uczniowie prezentują dość dobry poziom znajomości konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021-2023 wskazują, iż liczba wniosków o leczenie odwykowe pozostaje na zbliżonym poziomie.

Tabela 16. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania GKRPA	Rok	Liczba
posiedzenia GKRPA (ogółem)	rok 2021	8 posiedzeń
	rok 2022	10 posiedzeń
	rok 2023	9 posiedzeń
posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	rok 2021	8 posiedzeń
	rok 2022	10 posiedzeń
	rok 2023	9 posiedzeń
przeprowadzone rozmowy motywujące	rok 2021	3 rozmowy
	rok 2022	2 rozmowy
	rok 2023	2 rozmowy
kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	rok 2021	7 kontroli
	rok 2022	6 kontroli
	rok 2023	7 kontroli
wnioski o leczenie odwykowe	rok 2021	1 wniosek
	rok 2022	0
	rok 2023	1 wniosek
zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	rok 2021	0
	rok 2022	0
	rok 2023	0
wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	rok 2021	0
	rok 2022	0
	rok 2023	0
postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	rok 2021	9 postanowień
	rok 2022	1 postanowienie
	rok 2023	0

szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	rok 2021	1 szkolenie
	rok 2022	2 szkolenia
	rok 2023	1 szkolenie

Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych ,współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem

Celem działalności Punktu Konsultacyjnego jest diagnozowanie problemów klienta w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaplanowanie pomocy i udzielenie wsparcia dla osób i rodzin korzystających z jego usług. Do zakresu działań Punktu Konsultacyjnego należy w szczególności:

- Prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.
- Udzielanie osobom i rodzinom konsultacji oraz porad psychologicznych i profilaktycznych w sprawach uzależnień i przemocy.
- Motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego oraz psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego.
- Motywowanie i informowanie o możliwościach podjęcia leczenia osób uzależnionych, jak i terapii osób współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
- Udzielanie wsparcia osobom po zakończonej psychoterapii* poprzez rozmowy podtrzymujące.
- Inicjowanie interwencji w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie poprzez udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy.
- Gromadzenie aktualnych informacji o miejscach pomocy oraz kompetencjach służb i instytucji z terenu gminy, zajmujących się systemową pomocą dla rodziny.
- Współdziałanie z innymi podmiotami zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
- Kolportaż materiałów informacyjnych i edukacyjnych dotyczących uzależnień.

W Punkcie Konsultacyjnym działającym na terenie Gminy Mokobody świadczone są usługi psychologiczne, w zakresie:

- Udzielania pomocy osobom dotkniętym problemem uzależnień lub przemocy domowej oraz członkom ich rodzin.
- Prowadzenia porad i konsultacji indywidualnych dla osób uzależnionych od alkoholu oraz osób współuzależnionych.
- Motywowania i informowania zarówno o możliwościach podjęcia leczenia osób uzależnionych, jak i terapii osób współuzależnionych.
- Udzielania wsparcia po zakończonym leczeniu odwykowym.
- Rozpoznawania zjawiska przemocy w rodzinie i udzielanie osobom doświadczającym przemocy oraz dzieciom krzywdzonym wsparcia i pomocy.
- Stałej współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mokobodach, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Zespołem Interdyscyplinarnym oraz z Grupami diagnostyczno-pomocowymi.
- Współpracy z pedagogami szkolnymi w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą.
- Pomocy w realizacji programów opiekuńczo-wychowawczych z elementami profilaktyki.

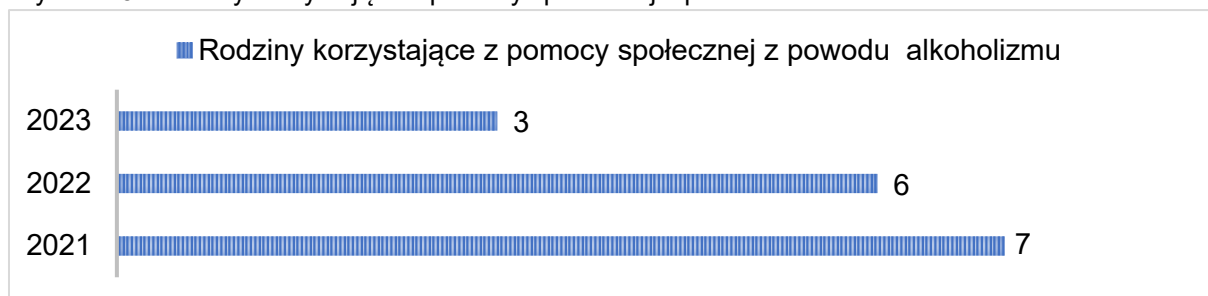
Z danych przekazanych przez GKRPA wynika, iż na przestrzeni lat 2022-2023 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu.

Tabela 17. Działalność Punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem

Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem	Rok	Liczba
liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu (ogółem)	rok 2021	17 rodzin
	rok 2022	15 rodzin
	rok 2023	14 rodzin
rodziny z problemem alkoholowym	rok 2021	5 rodzin
	rok 2022	4 rodziny
	rok 2023	3 rodziny

Zgodnie z danymi GOPS w Mokobodach, na przestrzeni lat 2021-2023 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁴.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Gminy Mokobody, taką odpowiedź wskazało 25,97% ankietowanych, natomiast 32,47% uważa, że są to nieliczne przypadki. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (66,23%), jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (92,21%).

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się łącznie 20,78% badanych, w tym: 11,69% potwierdziło kilkukrotny kontakt, a 9,09% przyznało, że był to jednorazowy kontakt. Pozostałe 79,22% badanych zaprzeczyło by kiedykolwiek sięgało po tego typu substancje psychoaktywne.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Jeden uczeń z klas piątych i szóstych przyznał, iż był namawiany do spróbowania narkotyków. Do zażywania narkotyków przyznało się ośmiu uczniów klas siódmych i ósmych. Ponadto, 50,00% z nich przyznało, że przebywało pod wpływem narkotyków na terenie szkół. Idąc dalej, 12,35% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, iż posiada informacje gdzie i u kogo można kupić narkotyki. Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy

⁴ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Ponadto, 9,88% uczniów klas starszych przyznało, iż wie gdzie i u kogo kupić dopalacze, natomiast 6,17% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze. Do używania tego typu substancji przyznał się jeden z uczniów klas siódmych i ósmych. Uczniowie prezentują dość dobry poziom wiedzy nt. konsekwencji zdrowotnych stosowania dopalaczy, jednak istnieje grupa osób, która przyznała się do braku wiedzy w tym zakresie.

Uzależnienia behawioralne

W Polsce przybywa użytkowników Internetu. Obecnie regularną obecność online deklaruje ponad trzy czwarte dorosłych (77%). Offline nadal pozostaje przeważająca część osób w wieku od 65 do 74 lat i ogromna większość jeszcze starszych. Wydaje się, że duży wpływ na korzystanie przez Polaków z Internetu miała epidemia koronawirusa, która prawdopodobnie skłoniła część osób do zawieszenia bezpośrednich kontaktów społecznych i załatwiania spraw na odległość.⁵

Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Według opublikowanych przez GUS danych z 2017 r. 98,8% gospodarstw domowych z dziećmi wykorzystuje Internet do codziennych aktywności. W zrealizowanych rok wcześniej badaniach „Nastolatki wobec Internetu” (Kamieniecki i in., 2016) również wykazano, że w domu korzysta z niego codziennie ponad 90% nastolatków. Internet stał się nieodłącznym elementem życia młodych ludzi, niezbędnym do nauki i komunikacji. Powszechne korzystanie przez młodzież z tego medium nasuwa pytania o związane z tym zagrożenia. Chociaż dla większości użytkowników Internet faktycznie jest narzędziem pracy, rozrywki i komunikacji, to jednak w przypadku pewnej grupy młodych internautów korzystanie z sieci może wymykać się spod kontroli.

W związku z tym zadano poszczególnym grupom badawczym kilka pytań odnośnie zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Wśród uczniów klas piątych i szóstych najbardziej zauważalnym problemem jest nadmierne korzystanie z gier komputerowych. Taką odpowiedź wskazało 20,00%

⁵ CBOS, Korzystanie z internetu w 2022 roku

badanych uczniów. Z kolei, 18,75% mierzy się z nadmiernym korzystaniem z Internetu, a 17,50% z nałogowym korzystaniem z telefonu.

Z kolei, 25,93% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, iż dotyczy ich nadmierne korzystanie z Internetu. Następnie 24,69% przyznało, że nałogowo korzysta z telefonu i taka sama liczba badanych uczniów potwierdziła, iż obsesyjnie kupuje niepotrzebne rzeczy (zakupoholizm). Kolejno, 20,99% uczniów przyznało, iż ma obsesję na punkcie posiadania umięśnionego ciała, a 14,81% nadmiernie korzysta z gier komputerowych.

Wielu rodziców zadaje sobie pytanie, czy ich nastoletnie dzieci mogą uzależnić się od komputera lub innych czynności. Czy takie niepokojące zjawiska mogą zagrozić zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci? Do niedawna uważano, że można się uzależnić tylko od substancji psychoaktywnych, a więc od alkoholu, tytoniu, leków i narkotyków. Okazuje się jednak, że w dobie nowoczesnych technologii informatycznych dorastające dzieci są coraz bardziej narażone na inne zagrożenia, które określa się jako uzależnienie od czynności lub uzależnienie behawioralne.

Zapytano więc rodziców czy zauważyli u swojego dziecka problemy związane z uzależnieniami od czynności. W wyniku odpowiedzi okazało się, iż największy odsetek badanych rodziców tj. 25,81% wskazał, iż ich dzieci najczęściej dotyczy problem fonoholizmu, czyli nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Kolejno 22,58% respondentów zauważyło u swoich dzieci problem ze strachem związanym z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym, a 16,13% problem nadmiernego korzystania z Internetu oraz nadmiernego korzystania z gier komputerowych.

Tabela 18. Czy zauważył Pan/Pani u swojego dziecka problem związany z:

Czy zauważył Pan/Pani u swojego dziecka problem związany z:	Tak
nałogowym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	25,81%
strachem związanym z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym (nomofobia)	22,58%
zaburzenia nastroju związane z użytkowaniem serwisów społecznościowych (depresja facebookowa)	9,68%

nadmiernym wykorzystywaniem przeglądarek internetowych (Efekt Google'a)	3,23%
nadmiernym korzystaniem z Internetu (siecioholizm)	16,13%
nadmiernym korzystaniem z gier typu hazardowego	3,23%
nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	16,13%
uzależnieniem od związków wirtualnych	0,00%
obsesyjnym kupowaniem niepotrzebnych rzeczy (zakupoholizm)	0,00%
niekontrolowanym objadaniem się (jedzenioholizm)	0,00%
obsesją na punkcie posiadania umięśnionego ciała (bigoreksja)	3,23%
zachowaniem autoagresywnym (samookaleczenia)	3,23%

Ponadto, 35,48% badanych rodziców oceniło dobrze swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych i taka sama liczba ankietowanych oceniła ją dostatecznie. Kolejno, 6,45% posiada bardzo dobrą wiedzę w tym temacie, a 3,23% niedostateczną. Pozostałe 19,35% nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie.

Również badani nauczyciele wskazywali najczęściej, że ich uczniów dotyczy problem nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Taką odpowiedź wybrało 91,18% respondentów. Kolejno wskazali na problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych oraz na problem nadmiernego korzystania z Internetu. Szczegółowe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Czy wśród zachowań uczniów dostrzega Pani/Pan problemy związane z:

Czy wśród zachowań uczniów dostrzega Pani/Pan problemy związane z:	Tak
nałogowym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	91,18%
strachem związanym z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym (nomofobia)	67,65%
zaburzenia nastroju związane z użytkowaniem serwisów społecznościowych (depresja facebookowa)	47,06%
nadmiernym wykorzystywaniem przeglądarek internetowych (Efekt Google'a)	55,88%
nadmiernym korzystaniem z Internetu (siecioholizm)	73,53%

nadmiernym korzystaniem z gier typu hazardowego	14,71%
nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	79,41%
zaburzeniami odżywiania	44,12%
zachowaniem autoagresywnym (samookaleczenia)	50,00%

Badani nauczyciele najczęściej oceniali swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych jako dobrą. Taką odpowiedź zaznaczyło 47,06% respondentów. Kolejno, 35,29% dostatecznie oceniło swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych, 8,82% niedostatecznie, a 5,88% bardzo dobrze. Pozostałe 2,94% ankietowanych nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie. Ponadto, 61,76% badanych nauczycieli przyznało, iż chcieliby uczestniczyć w szkoleniach poświęconych tematyce uzależnień behawioralnych

Wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Mokobody najważniejszym problemem okazał się problem nadmiernego korzystania z Internetu. Taką odpowiedź wskazało 25,97% badanych mieszkańców. Kolejno 24,68% mierzy się z fonoholizmem, a 19,48% z nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych. Pozostałe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:

Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	Tak
uzależnieniem od pracy (pracoholizm)	14,29%
nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	24,68%
nadmiernym korzystaniem z Internetu	25,97%
nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	19,48%
hazardem	3,90%
nałogowym kupowaniem rzeczy (zakupoholizm)	9,09%
nadmiernym objadaniem się (jedzenioholizm)	10,39%
obsesyjnym przestrzeganiem jedzenia zdrowej żywności (ortoreksja)	7,79%

Ponadto, 28,57% badanych mieszkańców oceniło na poziomie dostatecznym swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych i taka sama liczba ankietowanych oceniła

ją dobrze. Kolejno 10,39% przyznało, iż jest ona niedostateczna, a 3,90% stwierdziło, że ich wiedza w tym zakresie jest bardzo dobra. Pozostałe 28,57% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

W kontekście przywołanych wyżej wyników badań, zaleca się upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie/dystrybuowanie materiałów informacyjno- edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Na terenie Gminy Mokobody dane demograficzne wskazują na problem starzenia się społeczeństwa. Przede wszystkim zauważalny jest rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego na przestrzeni ostatnich lat (z 26,2 w 2019 roku do 29,1 w 2023 roku). Przejawia się on wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z tym postępujący proces starzenia się społeczeństwa, wymusza na władzach samorządowych podejmowanie działań zmierzających do redukcji jego skutków.

Tabela 21. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
ogółem:	
rok 2019	4 939 osób
rok 2020	4 856 osób
rok 2021	4 841 osób
rok 2022	4 862 osoby
rok 2023	4 787 osób
osoby w wieku 0-17 lat:	
rok 2019	927 osób
rok 2020	970 osób
rok 2021	979 osób
rok 2022	984 osoby
rok 2023	968 osób
osoby w wieku 18-59 lat:	
rok 2019	2 828 osób
rok 2020	2 705 osób
rok 2021	2 688 osób
rok 2022	2 694 osoby
rok 2023	2 631 osób

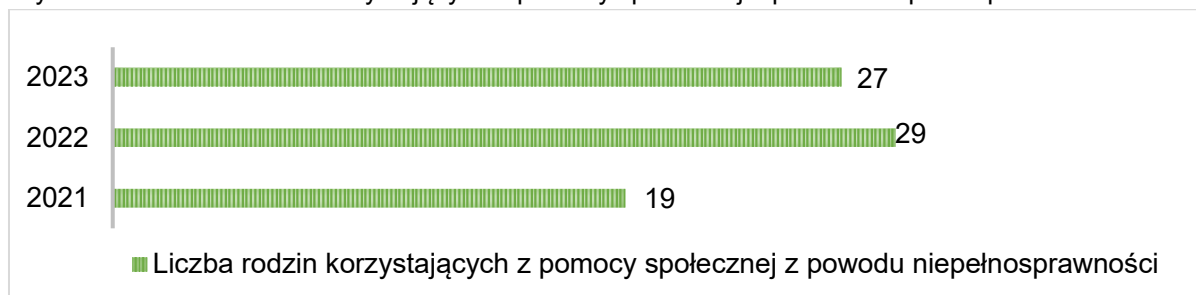
osoby w wieku 60 lat i więcej:	
rok 2019	1 184 osób
rok 2020	1 181 osób
rok 2021	1 174 osoby
rok 2022	1 184 osoby
rok 2023	1 188 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognozy demograficzne (GUS) wskazują na przyspieszenie negatywnych tendencji – do 2030 roku dzieci do 14 roku życia ubędzie nawet o 15,4% (ostatnie dwa lata były szczególnie niekorzystne pod względem ujemnego przyrostu naturalnego), a osób w wieku produkcyjnym o blisko 8,2%; przybędzie za to 20,8% osób po 65 roku życia.

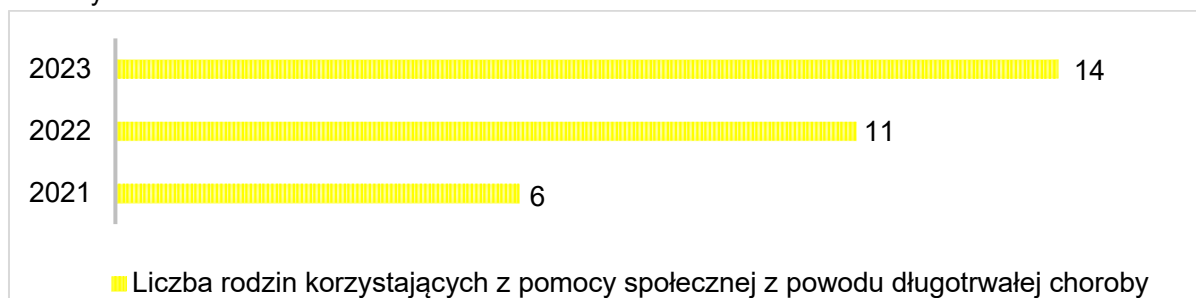
Zgodnie z danymi GOPS w Mokobodach, na przestrzeni lat 2022-2023 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, natomiast liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w 2023 roku była najwyższa.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Mokobodach

Częstotliwość występowania ciężkich i długotrwałych chorób oraz niepełnosprawności, w tym m.in. w związku ze starzeniem się społeczeństwa, pozwala przypuszczać, że w okresie objętym Strategią liczba osób wymagających wsparcia z tytułu chorób i niepełnosprawności będzie wzrastać.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Mokobody:

- Gmina Mokobody przystąpiła do realizacji Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka Wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego edycja 2024 r. realizowanego ze środków państwowego funduszu celowego tj. z Funduszu Solidarnościowego.
- Aktywizacja seniorów z terenu Gminy Mokobody poprzez działania Klubu Senior+.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoba legitymująca się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej. Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,
- bonu na zasiedlenie,
- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.⁶

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób z niepełnosprawnościami, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na bariery architektoniczne, trudności komunikacyjne, brak opiekunów środowiskowych oraz ubóstwo. Według 57,15% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom z niepełnosprawnościami (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, natomiast 14,29% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 28,57% nie wyraziło opinii w tym temacie.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej samotność, problemy zdrowotne, brak ośrodków wsparcia oraz trudności komunikacyjne. Według 71,43% badanych pracowników GOPS oferta pomocy

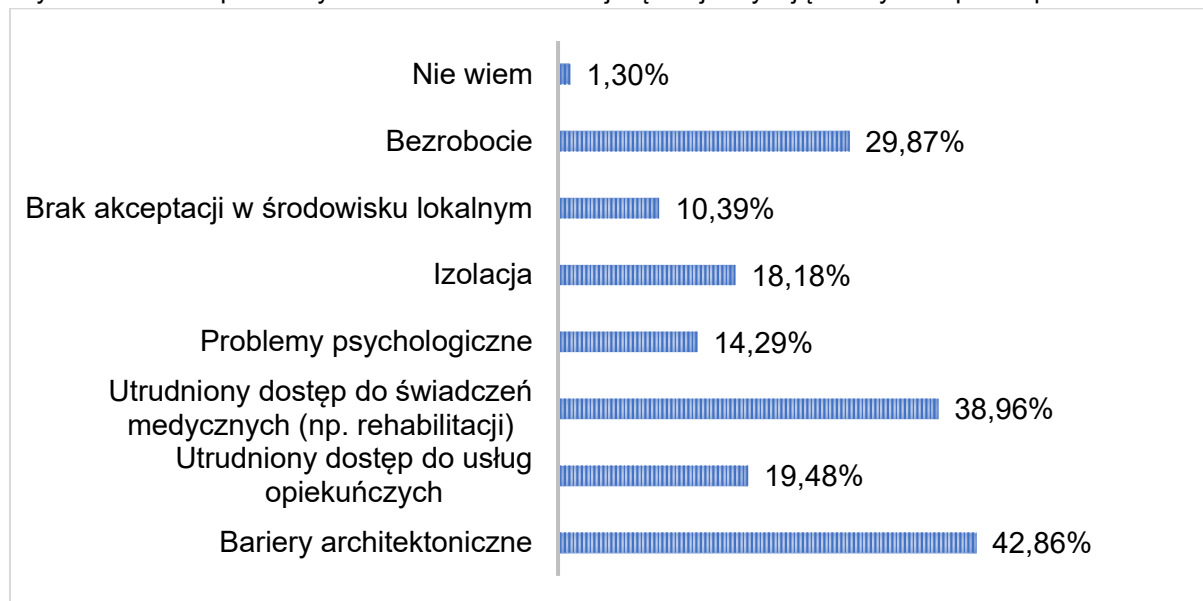
⁶ Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach - informacje dla osób z niepełnosprawnościami

osobom starszym (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, natomiast 28,57% nie wyraziło opinii w tym temacie.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu Gminy Mokobody wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 42,86% badanych wskazało na bariery architektoniczne, a 38,96% na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji). Z kolei, 29,87% zaznaczyło bezrobocie, a 19,48% utrudniony dostęp do usług opiekuńczych. Następnie 18,18% wskazało na izolację, a 14,29% na problemy psychologiczne. Następnie 10,39% zaznaczyło brak akceptacji w środowisku lokalnym, a pozostałe 1,30% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na tak zadane pytanie.

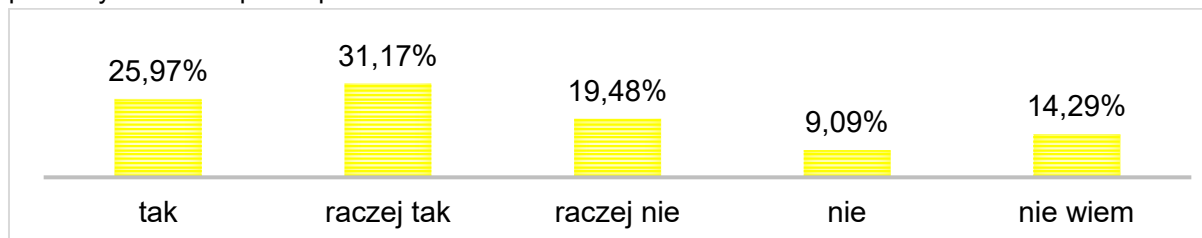
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?

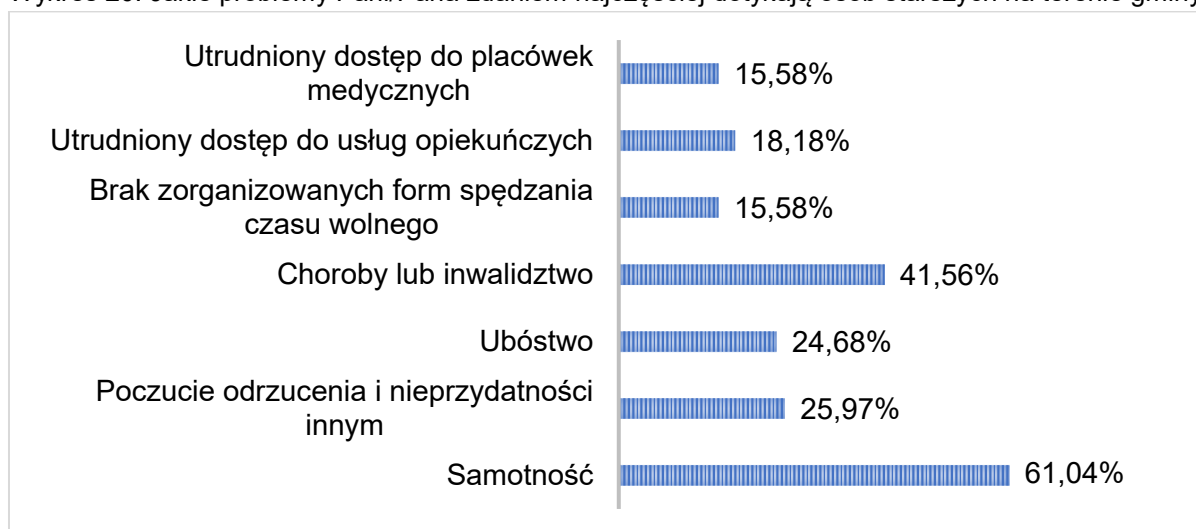
Ponadto, łącznie 57,14% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy uwzględniają potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a 28,57% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 14,29% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

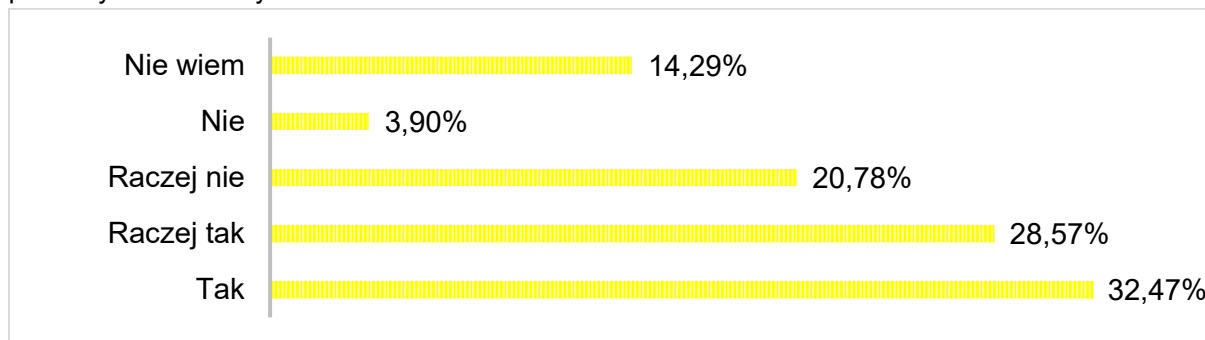
W trakcie ankietyzacji dorosłych mieszkańców poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (61,04%), choroby lub inwalidztwo (41,56%), poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (25,97%), ubóstwo (24,68%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (18,18%). Zwrócono również uwagę na utrudniony dostęp do placówek medycznych oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (po 15,58%). Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?

Ponadto, łącznie 61,04% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie Gminy Mokobody uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, 24,68% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 14,29% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

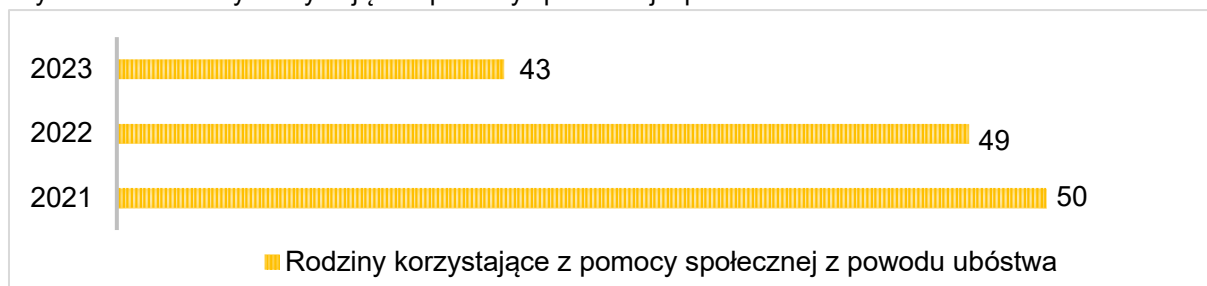
Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc domowa, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

W ramach pomocy potrzebującym mieszkańcom z Gminy Mokobody została podpisana umowa z Bankiem Żywności w Siedlcach. Z żywności w roku 2023 skorzystało około 230 osób potrzebujących.

Zgodnie z danymi GOPS w Mokobodach, na przestrzeni lat 2021-2023 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu Gminy Mokobody zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat do wycieczek szkolnych). Z pozyskanych danych wynika, iż w szkołach jest kilku uczniów, którzy potrzebują takiego wsparcia. Taką odpowiedź wskazało 47,06% ankietowanych. Natomiast 23,53% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 29,41% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka⁷.

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

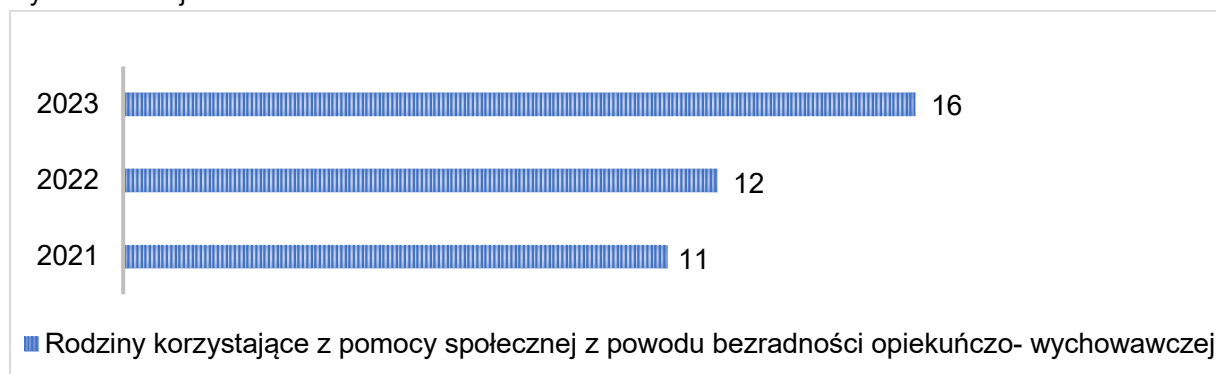
⁷ Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

Zadania w zakresie wspierania rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielane jest wsparcie w postaci usług asystenta rodziny. W 2023 roku asystenturą objęto 9 rodzin. W 2023 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mokobodach zatrudniał 1 asystenta rodziny.

Analizując szczegółowe dane GOPS w Mokobodach z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.

Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, uzależnienia oraz niskie dochody, a kolejno ubóstwo, wielodzietność oraz niepełna rodzina. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na przemoc domową oraz niepełnosprawność/długotrwałą chorobę.

Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W świetle przepisu art. 2 ust. 1 o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego,

- wobec których stosowana jest przemoc domowa⁸.

Rodzaje przemocy:

- fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej,
- psychiczna - naruszenie godności osobistej,
- seksualna - naruszenie intymności,
- ekonomiczna - naruszenie własności,
- zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Wszystkie powyższe formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają, a każda z nich powoduje określone szkody na zdrowiu fizycznym oraz psychicznym, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które ich doznają. Stosowanie przemocy prowadzi w konsekwencji do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie drastyczne skutki zauważa się u dzieci, gdyż krzywdzenie może zaburzyć ich funkcjonowanie we wszystkich dziedzinach życia. Należy pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Można mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie można stwierdzić, że są jej przyczyną.

Ważnym elementem systemu wsparcia rodziny jest działanie na terenie Gminy Mokobody Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół m.in. diagnozuje zjawisko przemocy domowej, podejmuje działania w środowiskach zagrożonych przemocą mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku oraz przeprowadza interwencje w środowisku dotkniętym przemocą. Opracowuje i realizuje indywidualne plany pomocy, inicjuje

⁸ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

działania w stosunku do osób stosujących przemoc, a następnie monitoruje sytuacje w tych rodzinach.

Problem przemocy ma silny związek z zaburzeniami prawidłowej komunikacji w rodzinie oraz dysfunkcją procesu wychowawczego. W rodzinach dotkniętych zjawiskiem przemocy dość istotnym czynnikiem była również trudna sytuacja socjalna rodzin.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego

Analizując dane przekazane przez GOPS w Mokobodach można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2021-2023 zmalała liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2021-2023:

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- rok 2021: 4 posiedzenia,
- rok 2022: 4 posiedzenia,
- rok 2023: 5 posiedzeń.

Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2021: 5 grup,
- rok 2022: 9 grup,
- rok 2023: 6 grup.

Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2021: 12 posiedzeń,
- rok 2022: 12 posiedzeń,
- rok 2023: 3 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2021: 5 rodzin,
- rok 2022: 9 rodzin,
- rok 2023: 3 rodziny.

Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych :

- rok 2021: 5 osób,
- rok 2022: 7 osób,
- rok 2023: 3 osoby.

Tabela 22. W związku z procedurą „Niebieska Karta”

W związku z procedurą „Niebieska Karta”		
Wpłynęło ogółem:	Rok 2021	5
	Rok 2022	9
	Rok 2023	3
Wpłynęło z Placówek Służby Zdrowia	Rok 2021	0
	Rok 2022	1
	Rok 2023	0
Wpłynęło z Policji	Rok 2021	5
	Rok 2022	8
	Rok 2023	2
Wpłynęło z innego ośrodka pomocy społecznej	Rok 2021	0
	Rok 2022	0
	Rok 2023	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

W 2023 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 3 „Niebieskie Karty” dotyczących podejrzenia stosowania przemocy domowej. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” była najwyższa w 2022 roku.

Procedura „Niebieskie Karty” w latach 2021-2023:

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę:

- rok 2021: 0 formularzy,
- rok 2022: 0 formularzy,
- rok 2023: 1 formularz.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2021: 6 formularzy,
- rok 2022: 7 formularzy,
- rok 2023: 3 formularze.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2021: 5 formularzy,
- rok 2022: 6 formularzy,
- rok 2023: 3 formularze.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2021: 5 rodzin,
- rok 2022: 9 rodzin,
- rok 2023: 3 rodziny.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- rok 2021: 5 rodzin,
- rok 2022: 9 rodzin,
- rok 2023: 3 rodziny.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:

- rok 2021: 8 zakończonych procedur,
- rok 2022: 8 zakończonych procedur,
- rok 2023: 9 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej:

- rok 2021: 7 zakończonych procedur,
- rok 2022: 5 zakończonych procedur,
- rok 2023: 9 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań:

- rok 2021: 1 zakończona procedura,
- rok 2022: 3 zakończone procedury,
- rok 2023: 0 zakończonych procedur.

Tabela 23. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową

Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową	2021 rok	2022 rok	2023 rok
liczba osób dotkniętych przemocą domową (ogółem), w tym:	5	11	4
kobiety	5	9	2
mężczyźni	0	0	0
dzieci	0	2	2
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, w tym:			
psychologicznego	5	4	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

W 2022 roku odnotowano największą liczbę osób doznających przemocy domowej.

Tabela 24. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową:	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	6	11	4
Kobiety	5	9	2
Mężczyźni	1	0	0
Małoletni do 13 r.ż.	0	2	0
Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	0	2
Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	5	9	3
Kobiety	0	2	0
Mężczyźni	5	7	3
Nieletni	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	5	7	3
Kobiety	0	0	0
Mężczyźni	5	7	3
Nieletni	0	0	0

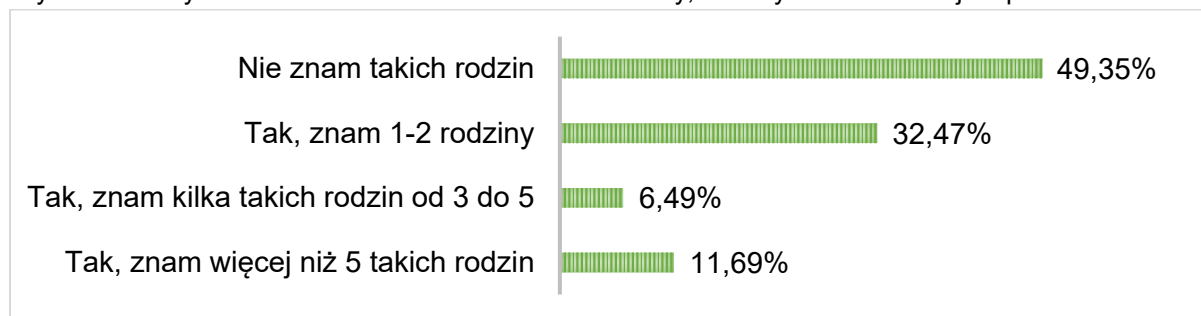
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Mokobodach

Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej:

- rok 2021: 1 szkolenie,
- rok 2022: 1 szkolenie,
- rok 2023: 2 szkolenia.

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców, 32,47% zna 1-2 rodziny, w których stosowana jest przemoc, 11,69% więcej niż 5 takich rodzin, a 6,49% zna od 3 do 5 takich rodzin. Pozostałe 49,35% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

Wykres 24. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?

Respondenci zostali również zapytani czy kiedykolwiek sami doświadczyli przemocy domowej. Zdecydowana większość badanych tj. 83,12% zaprzeczyło by takie zdarzenia miały miejsce. Pozostałe 16,88% potwierdziło natomiast, że doświadczyło przemocy domowej, a osobą stosującą przemoc był najczęściej rodzic oraz mąż. Kilka osób nie wskazało osób, które wobec nich stosowały przemoc.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość mieszkańców nie popiera stosowania kar fizycznych i surowego traktowania dzieci, gdyż 61,04% badanych wyraziło zdanie, że tego typu kary zdecydowanie nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Kolejno 14,29% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody zawodzą, a 3,90% uznało, że rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 20,78% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Ostatnie pytanie w tej części dotyczyło znajomości instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej na terenie gminy. Pozyskane dane wskazują, iż 46,75% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Policja. Pozostałe 53,25% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Idąc dalej, zapytano uczniów czy czują się bezpiecznie w swoim domu. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych odpowiedziała twierdząco na tak zadane pytanie. Uczniowie mają zazwyczaj pełne zaufanie do swoich rodziców i dzielą się z nimi wszystkimi problemami. W ankiecie pojawiły się również pytania dotyczące oceny relacji i sposobów wychowywania rodziców w uznaniu badanych. Gdy zapytano o to, czy rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko; 63,75% uczniów klas piątych i szóstych oraz 66,67% uczniów klas siódmych i ósmych odpowiedziało, że rodzice nie mają prawa tego zrobić bez względu na okoliczności. W ocenie 8,75% uczniów klas piątych i szóstych oraz 9,88% uczniów klas siódmych i ósmych mogą w ten sposób ukarać dziecko, jeśli są ku temu powody.

Ponadto 29,41% uczestniczących w badaniu nauczycieli przyznało, że zna kilku uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie, a 5,88% potwierdziło, że jest wielu takich uczniów.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.⁹

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. Większość rodziców uczestniczących w badaniu zadeklarowało, że stara się rozmawiać z dzieckiem na ten temat,

⁹ Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

a w dalszej kolejności upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania. Wielu rodziców stosuje także różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. Żaden z rodziców nie przyznał się do stosowania siły fizycznej wobec dziecka.

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Zdecydowaną większość tj. 83,87% stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. Pozostałe 16,13% przyznało się do stosowania tego typu kar rzadko, raz na pół roku.

Zdecydowana większość rodziców uczniów z terenu gminy Mokobody uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź zaznaczyło 90,32% respondentów. Kolejno 3,23% stwierdziło, iż dziecko powinno czuć respekt przed rodzicem, a pozostałe 6,45% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Gdy zapytano rodziców o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły, 3,23% rodziców udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

W drodze badania okazało się również, że 64,52% badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 12,90% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 22,58% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

Z pozyskanych w trakcie badania danych wynika, iż łącznie 29,03% ankietowanych zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Mokobody, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych wzrasta wraz z ich wiekiem.

Tabela 25. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	12,50%	39,51%
palenie papierosów, w tym papierosy elektroniczne	12,50%	40,74%

Ponadto, wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Znajomości te poszerzają się wraz z wiekiem badanych uczniów.

Tabela 26. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	35,00%	58,02%
palenie papierosów	57,50%	72,84%
zażywanie narkotyków	3,75%	6,17%

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół podstawowych z terenu Gminy Mokobody. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania napojów energetycznych, palenia papierosów oraz spożywania alkoholu.

Tabela 27. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
napoje energetyczne	
w mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	44,12%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	44,12%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	11,76%
papierosy	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	14,71%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	73,53%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	11,76%
alkohol	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	17,65%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	64,71%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	17,65%
narkotyki	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	35,29%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	64,71%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, zdecydowana większość badanych oceniła ją jako trudną lub nie potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Większość nauczycieli na poziomie bardzo dobrym lub dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co więcej, większość przyznała, iż jest raczej dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Zapytano również nauczycieli, czy wiedzą co to są e- narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). I tak, 38,24% posiada wiedzę na ten temat, natomiast 61,76% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Warto zaznaczyć, iż 73,53% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne, czy też związane z różnymi uzależnieniami, w tym uzależnieniami behawioralnymi. Kolejno 5,88% zaprzeczyło, a pozostałe 20,59% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto, 50,00% ankietowanych przyznało, iż szkoły zapewniają uczniom odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego, a 29,41% miała odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 20,59% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W opinii 32,35% ankietowanych nauczycieli oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca, a 47,06% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 20,59% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Idąc dalej, 58,82% badanych nauczycieli było zdania, iż szkoły dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicach szkolnych, a 17,65% było przeciwnego zdania.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce

rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji¹⁰.

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu Gminy Mokobody, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież, pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 74,19% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem, a pozostałe 25,81% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem.

Następnie 41,94% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a 58,06% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, zdaniem 83,87% respondentów ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 16,13% przyznało, iż wie o kłopotach swojego dziecka, a najczęściej wymienianymi problemami były: komunikacja z innymi dziećmi oraz brak akceptacji ze strony rówieśników.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 48,39% respondentów przyznało, że zdarza się to rzadko, a 16,13% zaznaczyło, iż ma to miejsce czasami. Pozostałe 35,48% stwierdziło, że nigdy nie zachowuje się agresywnie.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla

¹⁰ Ulman P., Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców, czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość zaprzeczyła (90,32%). Pozostałe 9,68% nie wyraziło jednoznacznej opinii.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, wszyscy badani rodzice zaprzeczyli by taka sytuacja miała miejsce. Ponadto wszyscy rodzice zadeklarowali, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu Gminy Mokobody, o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Większość respondentów tj. 93,55% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 6,45% przyznało, że nie potrafiłoby rozpoznać czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 61,29% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Kolejno, 35,48% stwierdziło, iż tylko częściowo orientuje się w tym zakresie, a pozostałe 3,23% przyznało się do braku wiedzy w tym temacie.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami. I tak, 38,71% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, natomiast 12,90% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 48,39% nie umiało jednoznacznie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

W drodze badania okazało się również, że większość rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym 35,48% robi to bardzo często, a 48,39% zadeklarowało, że rozmawia rzadko na ten temat. Pozostałe 16,13% przyznało, iż nigdy nie rozmawia z dzieckiem na te tematy.

Zadano również pytanie, czy rodzice wiedzą co to są e-narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). I tak, 54,84% respondentów potwierdziło wiedzę w tym zakresie, natomiast pozostałe 45,16% zaprzeczyło.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoły zapewniają wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 9,68% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 41,94% miało odmienne zdanie. Pozostałe 48,39% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Następnie 12,90% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach jest wystarczająca, natomiast 58,06% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 29,03% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto, 22,58% respondentów zadeklarowało, iż zna w swoim środowisku instytucje pomagające osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 77,42% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Przemoc rówieśnicza i cyberprzemoc

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 25,00% uczniów klas piątych i szóstych oraz 28,40% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Zazwyczaj uczniowie obserwują zjawiska przemocy rzadko, raz na pół roku lub od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu. Kilkunastu uczniów spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, jak również kilku uczniów uczestniczyło w czynnym akcie przemocy.

Tabela 28. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spotykane przejawy przemocy poza szkołą	18,75%	22,22%
czynne uczestnictwo w aktach przemocy	13,75%	22,22%

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Zwłaszcza, że 21,25% uczniów klas piątych i szóstych oraz 13,58% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że są w szkole uczniowie których się boją. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, najczęściej wskazywali grono pedagogiczne (wychowawcę, dyrektora szkoły, nauczyciela lub pedagoga).

Zapytano również uczniów czy znają instytucje, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 58,75%

badanych uczniów z klas piątych i szóstych, a wśród uczniów klas siódmych i ósmych 69,14%.

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu Gminy Mokobody. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 29. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
doświadczenie cyberprzemocy	22,50%	45,68%
stosowanie cyberprzemocy	2,50%	19,75%

Zapytano także uczniów czy znają jakieś organizacje lub serwisy internetowe, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą. I tak, 98,75% uczniów klas piątych i szóstych oraz 88,89% uczniów klas siódmych i ósmych nie zna ani jednej takiej organizacji.

W drodze badania przeprowadzonego wśród rodziców uczniów okazało się, że zdecydowana większość z nich tj. 96,77% ma świadomość czym jest zjawisko cyberprzemocy. Ponadto 19,35% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy w otoczeniu swojego dziecka, a 3,23% przyznało, iż jego dziecko jest/było ofiarą cyberprzemocy.

Zapytano również rodziców ile przeciętnie czasu dziennie spędza ich dziecko przed komputerem. Najliczniejsze (58,06%) okazały się odpowiedzi wskazujące na przedział od 1 do 3 godzin dziennie.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

W trakcie badania ankietowego wśród uczniów zostały również poruszone zagadnienia związane z występującym coraz częściej w środowisku młodych osób zjawiskiem hejtu. Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość ankietowanych, zarówno w młodszej jak i starszej grupie wiekowej wie na czym polega zjawisko hejtu. Ponadto wielu uczniów potwierdziło, że spotkało się z tym zjawiskiem w swoim środowisku szkolnym, w tym część doświadczyła hejtu osobiście.

Tabela 30. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym

Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
tak, doświadczyłem tego osobiście	12,50%	28,40%
tak, ale nie doświadczyłem tego osobiście	22,50%	35,80%
nie, to zjawisko nie występuje w naszym środowisku szkolnym	23,75%	9,88%
nie wiem	41,25%	25,93%

Występowanie aktów agresji i przemocy wśród uczniów potwierdzają również uczestniczący w ankietyzacji nauczyciele, jednak jak stwierdziło 67,65% badanych są to nieliczne przypadki, natomiast 20,59% często spotyka się z aktami agresji i przemocy wśród uczniów w szkole. Większość ankietowanych nauczycieli tj. 94,12% przyznało, iż wiedzą jak reagować w sytuacji wystąpienia przemocy pomiędzy uczniami.

PODSUMOWANIE

Opracowanie diagnozy demograficzno-społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie Gminy Mokobody, obejmuje lata 2019-2023. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mokobodach, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku ankiety dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie od września do października 2024 roku.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mokobodach wynika, iż na przestrzeni lat 2021-2023 wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Przeprowadzona w oparciu o dane z GOPS analiza problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy wskazała, że w 2023 roku były to najczęściej osoby i rodziny borykające się z ubóstwem, niepełnosprawnością oraz bezrobociem.

Na przestrzeni lat 2022-2023 wzrosła ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu gminy.

Jak wynika z raportu GUS, zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. Przejawiało się to z jednej strony likwidacją miejsc pracy, a z drugiej – otwarciem się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego.

Zmiany, które wywołała pandemia są dalej odczuwalne po stronie pracowników, jak i pracodawców w całym kraju. Obecna sytuacja na krajowym rynku pracy dynamicznie się zmienia. Wiąże się to ze szczególną potrzebą monitorowania działań w zakresie zjawisk zachodzących na rynku pracy, a w szczególności prowadzenia analiz związanych z bezrobociem i prognozowaniem lokalnej sytuacji na rynku pracy.

Struktura wiekowa mieszkańców z terenu Gminy Mokobody wyraźnie wskazuje na cechy społeczeństwa starzejącego się. Niekorzystne perspektywy związane z migracjami - zwłaszcza ludzi młodych, jak również niekorzystne zmiany w obszarze wartości rodzinnych, co skutkuje niejednokrotnie rozpadem rodziny często wielopokoleniowej. Obserwowane zmiany mają również związek ze zmieniającą się strukturą i funkcjami rodziny. Rodziny, coraz częściej nie są w stanie tak jak do tej pory, zapewnić wystarczającej i odpowiedniej do potrzeb opieki seniorom czy przewlekle chorym członkom rodziny, w miejscu zamieszkania. Podsumowując, należy się spodziewać, że w obliczu zmian demograficznych, polityka społeczna będzie musiała sprostać licznym wyzwaniom.

Ponadto, zarówno pracownicy GOPS oraz ankietowani mieszkańcy dostrzegają wiele problemów z którymi mierzą się w lokalnej społeczności seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami. Wśród najczęściej wymienianych znalazły się problemy tj.: samotność, ubóstwo, choroby lub inwalidztwo, bariery architektoniczne, izolacja, bezrobocie oraz utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym do rehabilitacji.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu gminy Mokobody wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jego ważność została oceniona na poziomie 3,55. Jak wynika z odpowiedzi, 44,16% badanych postrzega alkoholizm jako problem zauważalny na terenie gminy, a 20,78% uważa, iż jest to problem powszechny. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Gminy Mokobody okazały się: problem bezrobocia oraz ubóstwa.

Na terenie gminy zauważalny jest również problem przemocy. Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, ogółem łącznie 50,65% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 16,88% osobiście doświadczyło przemocy domowej. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz jej przeciwdziałania.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Gminy Mokobody, jednak są to nieliczne przypadki. Ponadto, zauważono również problemy związane z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim: uzależnienie od telefonu, Internetu oraz gier komputerowych.

Ponadto, badani mieszkańcy najlepiej ocenili ofertę opieki zdrowotnej, instytucji kultury oraz ofertę w zakresie rekreacji i sportu na terenie Gminy Mokobody, natomiast najbardziej niezadowoleni są z działań podejmowanych w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz edukacji.

Warto zaznaczyć, iż zdecydowana większość badanych mieszkańców oceniła pozytywnie warunki życia na terenie Gminy Mokobody.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Mokobody oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej Gminy Mokobody;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej Gminy Mokobody oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla Gminy Mokobody uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz problemu przemocy,
- rynek pracy,

- edukacja,
- problemy osób starszych oraz niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA	
Mocne strony	
• Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej – działalność 2 placówek medycznych. • Działalność 1 ogólnodostępnej apteki i na terenie gminy. • Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej. • Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie gminy.	
Słabe strony	
• Długie kolejki do lekarzy. • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji. • Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.	
Szanse	
• Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej. • Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. • Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej. • Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.	
Zagrożenia	
• Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę. • Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców. • Zapaść służby zdrowia.	

POMOC SPOŁECZNA	
Mocne strony	
• Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. • Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS. • Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej. • Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych. • Funkcjonowanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. • Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	
Słabe strony	
• Nowe zadania ustawowe nakładane na GOPS. • Brak mieszkań socjalnych. • Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji. • Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową. • Bierność klientów pomocy społecznej.	
Szanse	
• Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach. • Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin. • Efektywna praca socjalna.	
Zagrożenia	
• Natłok obowiązków, co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami. • Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych. • Zubożenie społeczeństwa.	

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII, UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH ORAZ PROBLEMU PRZEMOCY

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Działalność Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych ,współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami wszelkich uzależnień oraz problemem przemocy domowej.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 81,82% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (59,74% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (29,87% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Zazywanie substancji psychoaktywnych typu narkotyki (20,78% badanych mieszkańców przyznało się do zazywania narkotyków).
- Występowanie problemu przemocy domowej na terenie gminy (50,65% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc).
- Doświadczenie przemocy domowej (16,88% badanych mieszkańców przyznało, iż doświadczyło przemocy).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy domowej.

• Występowanie problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim uzależnienie od telefonu i Internetu.
Szanse
• Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach. • Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów. • Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych. • Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz zagrożeń związanych z przemocą poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach. • Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy.
Zagrożenia
• Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień. • Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych. • Postępujący proces cyfryzacji społeczeństwa.

RYNEK PRACY	
Mocne strony	
• Sprzyjające warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. • Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym. • Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych. • Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.	
Słabe strony	
• Niedostateczna liczba przedsiębiorstw oferujących miejsca pracy dla mieszkańców. • Zjawisko dziedziczenia bezrobocia. • Słaba oferta pracy dla osób z niepełnosprawnościami. • Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.	
Szanse	
• Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej). • Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach. • Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.	
Zagrożenia	
• Ogólnopolski (europejski) kryzys gospodarczy - wysoka inflacja, dynamicznie wzrastające ceny. • Zmniejszająca się dostępność kredytów jako zewnętrznego źródła finansowania różnego rodzaju przedsięwzięć inwestycyjnych. • Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych. • Wysokie koszty pracodawców, a co za tym idzie wzrost osób bezrobotnych.	

EDUKACJA	
Mocne strony	
• Zwarta i równomiernie rozłożona sieć placówek przedszkolnych i szkolnych. • Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta przedszkolna na terenie gminy. • Dobrze rozwinięta baza sportowa.	
Słabe strony	
• Brak na terenie gminy żłobka i klubu dla dzieci od 1 do 3 roku życia. • Niedostatecznie oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy. • Ograniczona oferta zajęć dodatkowych w szkole.	
Szanse	
• Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne). • Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci oraz młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.	
Zagrożenia	
• Niż demograficzny wpływający na zmniejszającą się liczbę uczniów w placówkach. • Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany kolejną koniecznością wprowadzenia nauki zdalnej). • Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.	

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Funkcjonowanie Klubu Seniora.
- Realizacja Programu "Opieka Wytchnieniowa".
- Dobrze oceniane przez badanych mieszkańców działania samorządu terytorialnego na rzecz seniorów.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami.

Słabe strony

- Brak ośrodka opieki nad osobami starszymi, niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi.
- Istniejące bariery architektoniczne oraz komunikacyjne.
- Wykluczenie społeczne, samotność oraz izolacja.
- Niska aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, brak miejsc pracy.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami w życie społeczne.
- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.

• Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Zagrożenia
• Pogarszanie się stanu zdrowia Polaków i postępujący proces starzenia się społeczeństwa. • Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością. • Niski poziom kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami. • Izolacja i brak akceptacji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy z terenu Gminy Mokobody wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez samorząd terytorialny wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań Gminy Mokobody w zakresie zapewnienia opieki w żłobkach (48,05%), przeciwdziałanie alkoholizmowi (27,27%) oraz przeciwdziałania ubóstwu (20,78%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na przeciwdziałanie narkomanii (16,88%), zapewnienia odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (12,99%) oraz na wsparcie osób starszych i ograniczenia bezrobociu (11,69%). Pozostałe odpowiedzi zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 31. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

48,05%	zapewnienie opieki w żłobkach
27,27%	przeciwdziałanie alkoholizmowi
20,78%	przeciwdziałanie ubóstwu
16,88%	przeciwdziałanie narkomanii
12,99%	zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
11,69%	wsparcie osób starszych ograniczanie bezrobocia
10,39%	wspieranie rodzin wielodzietnych

	ochrona zdrowia pomoc osobom z niepełnosprawnościami
6,49%	zapobieganie bezdomności ochrona macierzyństwa
5,19%	zapewnienie opieki przedszkolnej
3,90%	przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Mokobody została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Mokobody w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Z kolei rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego. Wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji, wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, listę wskaźników do monitorowania oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych działań oraz stwierdzić czy działania podejmowane są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty. Właściwe oszacowanie wartości wskaźników, a w szczególności wskaźników rezultatu jest zadaniem skomplikowanym. Trudno jest, bowiem przewidzieć na etapie przygotowywania dokumentu, jaka będzie sytuacja za kilka lat. Ponadto, realizator nie zawsze ma wpływ na stopień osiągnięcia wskaźnika. Dla wskaźników na wartość początkową wybrano 2023 rok, natomiast na wartość docelową 2030 rok.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.1.1 Promowanie prawidłowego modelu rodziny;
- 1.1.2 Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny;
- 1.1.3 Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- 1.1.4 Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- 1.1.5 Upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem;

1.2 Pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.2.1 Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- 1.2.2 Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- 1.2.3 Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych/niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.3.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- 1.3.2 Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadry nauczycielskiej, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- 1.3.3 Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- 1.3.4 Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.4.1 Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- 1.4.2 Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz zwiększenie dostępności usług specjalistycznych;
- 1.4.3 Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2025-2035

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Mokobodach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psychologzy i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Liczba zatrudnionych asystentów rodziny;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych;
- Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR;
- Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;
- Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych;
- Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych;
- Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy;

- Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2023 rok	2035 rok
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS	GOPS	76 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	GOPS	16 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	GOPS	1 asystent	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną	GOPS	62 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy	GOPS	192 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie

społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych			
Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych	GOPS	3 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej	GOPS	11 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR	GOPS	78 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z poradnictwa	GOPS	28 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych	UG, GOPS	11 inicjatyw	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inwestycji na rzecz szkół	UG, placówki oświatowe	3 inwestycje	Planowany jest wzrost inwestycji
Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego	placówki oświatowe	115 dzieci	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych	placówki oświatowe	120 dzieci	Utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	GOPS, ośrodki zdrowia z terenu gminy	5 programów	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy	UG, GOPS	2 placówki	2 placówki
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat zdrowia psychicznego	UG, GOPS, ośrodki zdrowia z terenu gminy	1 kampania	utrzymanie na zbliżonym poziomie

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, bezdomności oraz wykluczeniu społecznemu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.1.1 Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców;
- 2.1.2 Udzielanie wsparcia osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej poprzez udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej GOPS;
- 2.1.3 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- 2.1.4 Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach;
- 2.1.5 Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- 2.1.6 Pomoc rodzinom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.2.1 Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- 2.2.2 Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: z niepełnosprawnościami, młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotnych;
- 2.2.3 Objęcie pomocą GOPS rodzin dotkniętych problemem bezrobocia;
- 2.2.4 Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- 2.2.5 Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3, umożliwiającą szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia;
- 2.2.6 Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- 2.2.7 Organizowanie szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;

2.2.8	Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu.
2.3 Wsparcie dla osób bezdomnych	
KIERUNKI DZIAŁANIA:	
2.3.1	Wsparcie materialne osób bezdomnych;
2.3.2	Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.
OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:	
Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2025-2035	
PODMIOTY REALIZUJĄCE:	
Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach, Urząd Gminy w Mokobodach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.	
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:	
Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	
PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:	
• Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa; • Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem; • Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole; • Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich; • Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych; • Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych; • Liczba osób bezrobotnych; • Liczba osób długotrwale bezrobotnych; • Liczba osób bezrobotnych korzystających z doradztwa zawodowego; • Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia; • Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia; • Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat;	

- Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo;
- Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.);
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności;
- Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych bezdomnością.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2023 rok	2035 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	GOPS	43 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem	GOPS	35 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba organizacji z terenu gminy działających na rzecz osób ubogich	UG	0	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole	GOPS	58 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	GOPS	32 uczniów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych	GOPS	55 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób bezrobotnych	GUS	76 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	GUS	34 osoby	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób bezrobotnych korzystających z doradztwa zawodowego	PUP	50 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	GOPS	19 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	UG, PUP	97 inicjatyw w Powiecie	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat	UG	0	1 placówka

Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	GOPS, PUP	78 działań w Powiecie	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zorganizowanych szkoleń, warsztatów oraz kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo	PUP	78 działań w Powiecie	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.)	PUP	19 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności	GOPS	1 rodzina	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej	GOPS	1 osoba	utrzymanie na zbliżonym poziomie

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom oraz przemocy domowej

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.1.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień;
- 3.1.2 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów wszelkich uzależnień, w tym alkoholizm, narkomania oraz uzależnienia behawioralne;
- 3.1.3 Zapewnienie wsparcia psychologicznego oraz prawnego osobom uzależnionym oraz osobom współuzależnionym;
- 3.1.4 Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- 3.1.5 Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;
- 3.1.6 Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- 3.1.7 Zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- 3.1.8 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości oraz zdrowego trybu życia;
- 3.1.9 Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych, pogadanek w szkołach.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.2.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy domowej;
- 3.2.2 Monitorowanie, reagowanie oraz eliminowanie zagrożeń bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na terenie gminy;
- 3.2.3 Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy domowej (m.in. pomoc materialna, prawna, psychologiczna, opieka lekarska);
- 3.2.4 Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy domowej;

- 3.2.5 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową;
- 3.2.6 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc;
- 3.2.7 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- 3.2.8 Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2025-2035

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Mokobodach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psycholodzy, terapeuci, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień;
- Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych;
- Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących;
- Liczba wniosków o leczenie odwykowe;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień;

- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy;
- Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej;
- Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku;
- Liczba dzieci doświadczających przemocy domowej;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej;
- Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2023 rok	2035 rok
Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym wszelkie uzależnienia	GOPS	1 diagnoza	1 diagnoza
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień	GOPS	3 osoby	5 osób
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych	GOPS, GKRPA	1 pakiet	3 pakiety
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących	GKRPA	2 rozmowy	6 rozmów
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	GKRPA	1 wniosek	3 wnioski
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień	UG	0	0
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień	GKRPA, GOPS	1 szkolenie	3 szkolenia
Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	GKRPA	7 kontroli	10 kontroli
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	1 kampania	3 kampanie

Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	3 programy	6 programów
Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy domowej	GOPS, GKRPA	0	1 diagnoza
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy domowej	GOPS	0	2 rodziny
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	GOPS, ZI	3 NK	7 NK
Liczba dzieci doznających przemocy domowej	GOPS, ZI	2 dzieci	0
Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu przemocy domowej	GOPS	1 pakiet	3 pakiety
Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	GOPS, ZI	0	5 osób
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej	GOPS, ZI	2 kampanie	3 kampanie
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	GOPS, ZI	2 szkolenia	5 szkoleń

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.1.1 Monitorowanie sytuacji osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, diagnoza potrzeb;
- 4.1.2 Udzielanie wsparcia finansowego oraz rzeczowego osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami przez GOPS;
- 4.1.3 Świadczenie usług opiekuńczych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami z terenu gminy;
- 4.1.4 Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- 4.1.5 Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- 4.1.6 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.7 Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;
- 4.1.8 Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.9 Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.2.1 Zapewnienie możliwości udziału osób z niepełnosprawnościami w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- 4.2.2 Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2025-2035

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy w Mokobodach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach placówki kulturalne, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- Liczba rodzin biorących udział w programie „Opieka wytchnieniowa”;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba wolontariuszy;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost aktywności osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy i w życiu społecznym.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa 2023 rok	Wartość docelowa 2035 rok
Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy	GOPS	1	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	GOPS	27 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób biorących udział w programie „Opieka wytchnieniowa”	GOPS	0 rodzin	planowany wzrost
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	GOPS	14 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	GOPS	0 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	UG, GOPS, placówki kulturalne	10	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych	UG, GOPS	1 inwestycja	3 inwestycje
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	UG	0	0
Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół	UG, GOPS, placówki oświatowe	14 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	UG, GOPS, placówki kulturalne	2 działania	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba wolontariuszy	GOPS	0	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach	PUP	6	utrzymanie na zbliżonym poziomie

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Gminy jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześniej działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki,
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów, a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń,
- ocena ryzyka oraz zagrożenia,
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia,
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 32. Analiza ryzyka dla Gminy Mokobody

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
polityczny	niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	średni
prawny	zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
kulturowy	nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	niski
społeczny	brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania	angażowanie mieszkańców z terenu Gminy Mokobody w działania w ramach programów	średni

	Problemów Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	zmierzających do wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
organizacyjny	brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	średni
finansowy	brak wystarczających środków finansowych	właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	wysoki

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu.

Tabela 33. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2024 rok	2 561 600 zł
2025 rok	2 532 400 zł
2026 rok	2 608 500 zł
2027 rok	2 712 840 zł
2028 rok	2 794 200 zł
2029 rok	2 905 900 zł
2030 rok	2 993 000 zł
2031 rok	3 112 900 zł

2032 rok	3 237 400 zł
2033 rok	3 334 500 zł
2034 rok	3 467 900 zł
2035 rok	3 605 600 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Ponadto, w 2026 roku dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikację słabych

oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy w Mokobodach, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mokobodach, placówki oświatowe oraz Powiatowy Urząd Pracy w Siedlcach. Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mokobodach

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Mokobody.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mokobodach. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenie gminy organizacji, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu i wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, kluczowe znaczenie ma jego dostępność dla potencjalnych czytelników – przedstawicieli różnych grup, osób, w tym objętych działaniami w ramach Strategii. Ważne jest, aby dokument był łatwo dostępny dla wszystkich zainteresowanych, również dla potencjalnych podmiotów chcących realizować jego założenia.

Dokument Strategii po zakończeniu prac został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne są procesem współpracy ze społecznością lokalną, który ma prowadzić do podejmowania decyzji dotyczących rozwoju społecznego. Konsultacje to jedna z form partycypacji społecznej, która zapewnia mieszkańcom danej społeczności lokalnej udział w wyrażeniu swoich opinii, postulatów, proponowania zmian np. w procesie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035, dostępna będzie do wglądu w siedzibie Koordynatora realizacji działań wyznaczonych w dokumencie tj. siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mokobodach.

Cały dokument wraz z uchwałą w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035, dostępny będzie na stronach internetowych:

- [Biuletyn Informacji Publicznej - Gmina Mokobody](#),
- [Urząd Gminy w Mokobodach](#).

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035, poddawany będzie działaniom promocyjnym poprzez zamieszczenie go na w/w stronach internetowych.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035, to najważniejszy dokument Gminy Mokobody stanowiący o realizowaniu lokalnej polityki społecznej. Określa on cele, zadania, wybór kierunków działań oraz alokację środków niezbędnych dla jej realizacji.

Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, co pozwala na rozwój i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz samorządem w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Jej celem będą długofalowe działania polegające na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom społecznym i na rzecz poprawy, jakości życia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody dostosowana jest do zidentyfikowanych, w procesie badawczym, potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działaniach instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument przygotowywany został z uwzględnieniem rekomendacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wynikających z realizowanego na zlecenie Ministerstwa przez ekspertów Fundacji Polskiej Akademii Nauk w Lublinie projektu „STRATEGOR”.

SPIS TABEL

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	8
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2019-2023.....	12
Tabela 3. Wychowanie przedszkolne w Gminie Mokobody.....	15
Tabela 4. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Mokobody.....	16
Tabela 5. Realizowane programy profilaktyczne przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej.....	19
Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.....	22
Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy.....	23
Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową.....	24
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe	33
Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Gminy Mokobody	35
Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	38
Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	39
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	40
Tabela 14. W związku z procedurą „Niebieskie Karty”	41
Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2019-2023	42
Tabela 16. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	48
Tabela 17. Działalność Punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.....	50
Tabela 18. Czy zauważył Pan/Pani u swojego dziecka problem związany z:.....	55
Tabela 19. Czy wśród zachowań uczniów dostrzega Pani/Pan problemy związane z:	56
Tabela 20. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	57
Tabela 21. Podział mieszkańców ze względu na wiek	59
Tabela 22. W związku z procedurą „Niebieska Karta”	73
Tabela 23. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową .	75
Tabela 24. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	76
Tabela 25. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	80

Tabela 26. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	80
Tabela 27. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	81
Tabela 28. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	86
Tabela 29. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	87
Tabela 30. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym.....	88
Tabela 31. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	100
Tabela 32. Analiza ryzyka dla Gminy Mokobody	125
Tabela 33. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mokobody na lata 2025-2035	127

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Mokobody	11
--	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2023 roku	12
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2023 rok	14
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	17
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej na terenie gminy?.....	20
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ..	28
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji w gminie?.....	28
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?.....	28
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2019-2023 – dane GUS.....	32
Wykres 9. Jak negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?	36
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	37

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	43
Wykres 12. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności	44
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?	46
Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	46
Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	51
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	60
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	60
Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami?	63
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	64
Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie gminy?	64
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	65
Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	67
Wykres 23. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej.....	69
Wykres 24. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?	77

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development);
2. CBOS, Korzystanie z internetu w 2022 roku;
3. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009;

4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
5. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020;
6. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej;
7. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
8. Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013;
9. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025;
10. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
11. Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434;
12. Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Żywieckim na lata 2021-2025;
13. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2020-2030;
14. Raport o stanie Gminy Mokobody na 2022 rok;
15. Raport o stanie Gminy Mokobody na 2023 rok;
16. Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030;
17. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
18. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+;
19. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;
20. Strategia Rozwoju Powiatu Siedleckiego na lata 2015-2020 z perspektywą do 2025 roku;
21. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Siedleckiego na lata 2021-2031;
22. Ulman P., Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011.

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/2074>;
2. <https://www.gov.pl>;
3. <http://www.parpa.pl>;
4. <https://siedlce.praca.gov.pl/>.

UZASADNIENIE

Ustawodawca powierzył Radzie Gminy kompetencje do stanowienia w drodze uchwały strategii rozwiązywania problemów społecznych. Zgodnie z art.17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej do zadań własnych gminy, o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia opracowana przez gminę zawiera w szczególności diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Przewodniczący Rady Gminy

Marian Mazurek